

RUDOLPHUS IMP

MARSHALLUS IMP

Cui sacrauit has vindicias I. N. I. C. Argento,
 ratensi in Academia SOLLENNI disquisitioni
 expositas Praeside IOH. HENR. BOELLERO Hist. Prof. Ord.
 CAROLUS HENRIC. MORA WITZKY a Rudnitz,
 Eques Silesius.
 d. 28 Martij. h. l. q. solitis. CIO. IDC. LXIII.
 Apud Simonem Paulli.

Ed. by Andrew Leubsdorf

251111

7
E

8.

2

5

Illustrissimo Domino,

H

DOMINO WENCESLAO,
SACRI ROMANI IMPERII CO-
MITI de *Sppersdorff* / Libero Baroni in *Nyck &*
Friedstein / Domino iu *Grosz Herrlis* / *Freyhermsdorff & Lodnis* /
Sacrae Caesareae, Hungariaeque & Bohemiae Regiae Maiestatis Con-
siliario, & Capitano Locumtenenti; vt & *Lichtensteinensis*
Principis, Ducis *Troppauensis & Jägerndorfensis*
Consiliario, & Capitano Prouinciali Prin-
cipatus *Troppauensis*,

Domino & Cognato gratiosissimo: &

Nec non

Generosissimo Domino

CAROLO HENRICO
MORAWITZKY A RVDNITZ,
Domino in *Burg Branitz* / *Bobelwitz* / *Deutsch Ba-*
nowitz & Brätersdorff / Consiliario Principali *Liechtensteinensi,*
Troppauensi & Jägerndorfensi, Assessori Dicasterii Pro-
uincialis, & Deputato Prouinciali Principatus
Troppauensis,

Parenti reuerentissime colendo

Salutem & obsequia demississime precor atque offero.

):(2

Non

Non discedere vel ad momentum potuit ex animo meo, Carissimorum & Honoratissimorum memoria Nominum, ex quo absentia, quos præsentem solebam venerari auctores, mihi ex interuallo reddere cœpit desiderabiles. Vos estis, qui oculis, qui menti, recordatione meritorum semper obuersamini. Vobis, si qua pietas mea, si quis cultus placere posset, & promte & libenter & iure dicaretur. Sed in me quidem nihil, quod tantorum virorum personis offerri dignum esset, excogito aut reperio. Argumentum autem exercitationis Academicæ, quod hæc sibi paginæ præscripserunt, quin gratissimum Vobis acceptissimumque sit futurum, id vero dubitare saltem, nefas fuerit. Nam & ea spectat, quæ Germanis nostris, quicumque id nominis non frustra gerunt, post diuinum cultum, sanctissima esse debent: & curis vestris votisque proximum opus molitur. SA-

CRI

7
E

CRI ROMANI IMPERII maiestatem, manu &
virtute, Custodes & Defensores Patriæ; con-
siliis, ore, calamo, omnis reipublicæ aucto-
res actoresque; animo, obsequiis, pietate,
quicquid est eritque bonorum & virorum
& ciuium, vindicare, tueri, propitiare, offi-
cii arbitrantur. Consonat his studiis, imbelli
forte, sed ingenua, neminique vel adulari,
vel obrectare sueta voce, quæ ad vestras
manus allegatur Dissertatio. Hanc, ut va-
dem meæ in Te obseruantia suscipias vo-
lens ac propitius rogo, ILLVSTRIS-
SIME DOMINE COMES. Tibi autem, GENE-
ROSIS- SIME DOMINE PARENS, ratio-
nem operæ & otii mei si bene videbor reddi-
disse; est quod gaudeam, & non modicum
id ad ardua deinceps incitamentum ha-
beam. Efficere certe ex summo studio anni-
tar, ne inuicem ratio impensarum literis
peregre tractandis necessariorum, Tibi pa-
rum probe videatur constare. DEVS Vos,

)(3 ò fan-

ò sancta mihi Capita, Sacro Romano Impe-
rio, Patriæ, Familiæ, ac Domui, mihi deni-
que conseruet! Scr. Argentorati 20 Martii
Anno 1663.

Illustrissimæ Tuæ Excellentiæ

¶

Tuæ, Pater Optime, Generositati

Obsequentiſſime deuotus

Carolus Henricus Morawitzky

I. N. I. C.

SACRVM ROMA- NVM IMPERIVM.

ELogium est, quod in omnibus publicis priuatisque scripturis, sermonibus, meditationibus, domi forisque versatur: sed cuius vel historia, vel philosophia, non nihil explicationis & vindiciarum, adhuc desiderat. Quam ad rem, si non pro amplitudine & maiestate argumenti, ex officio tamen ciuis Germani, simpliciter & ingenue, aliquid operæ conferamus, extra reprehensionem, nec extra gratiam fore nostrum studium, confidimus. Singula verba nobis singulas partes describent: vt & de SACRO Imperio, & de ROMANO Imperio, & de IMPERII ipsius appellatione agatur.

A

SA-

SACRVM.

M Vius non sine singulari diuina prouidentia attributæ Imperio nostro appellationis *causas & significationem* plerique instituerunt exquirere: prætermiffa *historia*, vnde explicatio ni origo & lux est. Non enim hic ita *Imperii sanctitatem* consideramus, vt omnibus Principatibus, Regnis, Imperiis, multum de diuinæ maiestatis caractere trahentibus, conuenit. quo de genere pleraque *in dissertatione de auspicio regio* attinguntur. Neque, vt studio obsequioque sapientium & bonorum virorū domi forisq; debita summis potestatibus veneratio, per quicquid est sacrosancti, declaratur commendaturque. Verum, vt inter publicas formulas, & in stilo curiæ, vt loquimur, authenticum id decus elogii sollennis SACRO Romano Imperio accessit. Iam in ipso Imperio Romano, *sacratissimos & sanctissimos Imperatores, sacras literas, sacrum palatium, sacra vestigia, Numen Imperatorum, diuinas literas, diuinam domum*, nouimus: extra formulam tamen & titulum, de quo agimus, SACRI Romani Imperii. Ante seculum ergo duodecimum à Christo nato, non reperio publicæ scripturæ accommodatum hoc elogium. In priuilegio, quod Fridericus I. Imperator Henrico Duci Austriae dedit A. MCLVI, Austria appellatur *cor & clypeus SACRI Romani Imperii*. Et mox iterum, quatenus Dux esse debeat *obnoxius SACRO Romano Imperio*, vel non, ostenditur. Hoc priuilegium Fridericus II. Imp. insequente sæculo confirmauit Anno MCCXLV, his inter alia verbis: *Nos itaque, qui fidem & obsequia nostrorum Principum non patimur irremunerata trans-*

apud Goldast.
const. tom. VII.
p. 302.

transire, attendentes fidem puram & deuotionem sinceram, quam predictus Princeps ad Maiestatis nostrae personam & SACRVM Imperium habet &c. Idem Imperator de tuendis Imperii iuribus contra Papam & Turcos hac praescriptione utitur: *Fridericus Imperator Principibus & Statibus Sacri Imperii.* Et in literis ad Senatores & populum Romanum de proditoribus Imperii non receptandis, à vobis, inquit, tanquam à SACRI nostri Imperii capite. Et ad Iustitiarium Terræ laboris, de exigenda subuentione à Clericis: *Præter SACRI Imperii ius & morem nostra se pluries inclinavit humilitas.* In regula militaris ordinis Wilhelmo, cum Rex Rom. eligeretur, à Principibus Imperii præscripta A. MCCXLVII legitur: *Ego VVilhelmus Comes Hollandia, militia Princeps, SACRIQUE Imperii Vasallus liber.* Literas Conradini Conradi IV Imp. filii ad Principes vtræque lingua sic inscriptas refert Goldast. ad A. MCC LXVIII; *Vniuersis SACRI Principibus Imperii. Allen des Hilligen Riichs Fürsten.* Anno præcedente *Richardus* ita orditur: *Richardus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus vniuersis SACRI Romani Imperii fidelibus præsentem literas inspecturis.* Iisdem verbis *Rodolphus I Imperator* utitur An. MCC LXXXIV. & in Constitutione de primis precibus An. MCC LXXIII: *ob reuerentiam SACRI Imperii, dem H. Reich zu Ehren.* Inde magis magisque frequentata est formula, neque post Caroli IV Auream Bullam, in qua aliquotiens habetur, vt & in aliis eius scriptis publicis, facile omissa. Adeo vt ob imperitiam stili curiæ notandum se in hunc diem præberet, qui solennibus formulis abesse tam auspiciatam & sanctam vocem pateretur.

Causas appellationis quomodo alii tumultuarie conquirant, primo indicabimus: *sum*, si quid addi queat, aut

apud Goldast
tom. 3. Cons
p. 389.

p. 394.

p. 378.

p. 400.

Statut. & Re-
scr. Imp.
p. 88.

Ap. Mirazuta
in donat. Bel-
gic. p. 240.

Ap. eundem
p. 553
Ap. Goldast.

coniectari, requiremus. Nolumus autem hic vlla distinctione vti eius, quod *sacrum*, & eius, quod *sanctum* dicitur. cum præsertim vernacula nostra lingua, quæ hoc elogio in primis gaudet, tale discrimen non agnoscat. *Quidam* ergo putant SACRVM, dici Imperiũ nostrum, *imitatione* veteris stili curiæ, qui Imperatoribus Romanis sanctitatem vndique conciliare, rationis & consilii duxit: vt ante diximus *Alii à religione, vel communiter, vel singulariter; vel libero & expedito iudicio, vel ex studio & commodo partium, rationem arcessunt*: quia Imperium hoc à sanctissimo Deo prædictum, constitutum, & hucusque seruatum sit; quia hoc Imperium Sanctum sanctorum, id est Christum nascentem complexu suo fouerit; & ad iudicium nouissimum venientem deinde visurum sit; quia sanctæ Ecclesiæ Christianæ nobilissimam partem comprehendat: quia ex sacro & ciuili ordine corporis tanti compages aptata sit. nolo enim addere, quod & falsum est, & sanctimonix Imperii nostri haud raro aduersum fuit, ob sanctitatem Pontificis; quem verticem & caput Imperii iactare non verentur, qui sanctum summumque & vnicum caput Imperii Imperatorem venerari profano ausu dedignantur. *Nonnulli* denique ad sonum vocis intenti, *sacrum*, quasi magnum, aut venerabile, aut inuiolabile imperium interpretantur. Cuius generis pleaque habes apud *Besoldum, Speidelium; in Lexicis Iuris Publici. & Magnificum Limnaum.*

Thef. præd. V.
Hæsig.
Notabil.
I. P. 1, 7.

Nobis, vt ante cetera tempus in vsum receptæ publicum huius formulæ indagare ratio fuit; ita, si ex illius temporis conditione possit aliquid inuestigari de consilio recipiendi, operæ factum videbitur pretium. Antea autem Imperium Romanum suam maiestatem; etiam ex eo tempore, quo Germanico nomini accessit, facile turabatur:

S. ROM. IMP.

tur : sanctumque & erat, & habebatur domi forisque, etiam absque nomenclatione, & titulorum submonentium auctoritate. At, ubi nouo sanctitatis vel mangonio, vel monopolio Pontifices quidam Hildebrandum auctorem secuti, sacram Imperatoris & Imperii nostri maiestatem non profanare modo, sed profanatam deprimere adorti sunt: tum aliis modis, tum solennitate elogii vindicanda fuit Sanctitas Imperii, quam Deus, sibi soli secundam, in perpetuum consecrauerat. Ne ideo tantum *sacrum* videretur Imperium, quia *sacrum Imperii diadema de ara Petri* (vt loquebantur etiam) *susceptum* esset: sanctitatem istam à vero sanctitatis omnis fonte deriuandam, & contra importuna carmina rebellis Romæ propugnandam duxerunt Imperatores. Hinc Henricus V Imperator A. MCCIX: *Christiani orbis Imperium sibi à DEO Optimo Maximo impositum esse; proinde se de veteri more & ritu prisca religionis, sacris suprema maiestatis placitis non defuturum.* Et Fridericus I. edicto A. M C LVII: *Cumque per electionem à solo DEO regnum & imperium nostrum sit, qui in passione Christi filii sui duobus gladiis necessariis regendum orbem subiecit; cumque Petrus Apostolus hac doctrina mundum informauerit, Deum timere, Regem honorificare: quicumque nos Imperialem coronam pro beneficio à Domino Papa suscepisse dixerit, diuinæ institutioni & doctrina Petri contrarius est, & mendacii reus est.* Et in alio Edicto: *Certe nobis coronam per electionem Principum imposuimus! nihil nisi solam unctionem ab eo (Pontifice) accepimus. — Regnum non ab eo, sed à DEO suscepimus.* Iterum in Rescripto ad Episcopos Germaniæ An. M C LVIII: *Liberam Imperii nostri coronam diuino tantum beneficio adscribimus.* &c. Huius generis multa occurrunt: notumque est illud in decreto Ludouici Bauari & Ordinum Imperii A. MCCCXXXVIII:

Ap. Goldast.
Constit. tom.
vii. p. 251.

p. 264.

p. 265.

p. 266.

A 3

Sacro-

23.1111

Geldast, tom.
3. constitut.
p. 409.
& in Monar-
chia S. Rom.
Imp.

Sacrosanctum Imperium, summa in terris potestas, caeleste donum est. Imperator enim primus ante omnes, secundus post Deum est, & tam grande nomen à solo Deo traditur. & quæ magnifice non minus quàm vere atrextuntur.

Neque nulla tamen suberat ratio (vt in eiusmodi excogitatis ac exquisitis titulis non simplicis consilii prudentia haud raro vertitur) quæ ad Christianæ religionis & Ecclesiæ decus ac tutelam spectaret. Ita enim profusus persuasum erat plerisque: Imperio & Imperatori Romano in primis à Deo attributum esse munus tuendæ, & aduersus inimicos Christiani nominis defendendæ Ecclesiæ. Quamuis enim & alii Reges Principesque Christiani ad suum id spectare officium merito crediderint: primas tamen Imperii nostri, vt in reliquo ciuili ordine gradusque (de quo postea) ita in patrocínio Ecclesiæ præstando partes esse, constans opinio & fama tenebat. Videntur huc respexisse Imperatores, cum *honorem Imperii, & salutem, quietem, unitatem Ecclesiæ, siue cum Imperio & constantinam, totiens summam consiliorum suorum, grauissimis sententiis profitentur.* Friderici I verba sunt ex Mandato A. M C L I X: *Quoniam diuina præordinante clementia, Romani Imperii gubernacula suscepimus, oportet, vt in omnibus viis nostris ipsius legem custodiamus, cuius munere, cuius voluntate dignitatis nostra apicem adepti sumus. in hoc itaque sacratissimo proposito constituti, cum omnibus Ecclesiis in Imperio nostro constitutis debeamus patrocinari, sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ tanto impensius debemus providere, quanto ipsius cura & defensio à diuina providentia creditur nobis esse commissa specialius.* Fridericus II. Romanum Cæsarem *Catholicæ Fidei Defensorem*, excellentiore nota laudat. Idem Fridericus II ad R. Angliæ & alios Reges scribit: *Cum ad hoc, disponente Domino, Imperii scripturum*

Goldast. tom.
vn. p. 272.

Id. tom. 3. p.
394.

ind. 579.

perum suscepimus, & Romanum Imperium nostrum ad prædicationem Evangelii præparatum, ut catholicam fidem & matrem Ecclesiam, à cunctis hostium incursibus, nostrarum virium conatibus eruamus. Subiicit de Tartaris repellendis. Vnde & Imperium Romanum Christianum memorabili discrimine, si tempora sub paganis Imperatoribus considerentur, honoris causa signatur. Et quid remotioribus immoramur? In Capitulationibus Imperatoriis ad huc commendatur cura huius elogii omnibus triumphalibus titulis præferendi, cuius Electo Imperatori: scilicet *defensio*, non *Ecclesia* modo, sed totius *Christianitatis*. Et in Electione, orare iubentur Electores, ut diuina ope eligere valeant idoneum Cæsarem *pro salute populi Christiani*, & caput populo Christiano, sicut in iureiurando eorum amplius continetur. Quare Imperatorem nostrum recte *Christianissimum* dici, superiore sæculo demonstravit *Henricus Bebelius*. Quidni *Sacrum* diceretur & esset Imperium, cui Christianissimum caput præest, cui Christianitatis totius cura sempervisa est eximie competere? An addam, cui ducatus in bello sacro, quod Christianis aduersus ^{dominos} Turcas perpetuum esse debebat, communium Christianarum suffragio defertur? Ita de Augustis nostris sentit *Hugo Grotius*, loco, qui in annotatis ad illud opus non segniter explicabitur. Sane quantum ad *sacram* illam *militiam* momentum facere possit *sacrum Imperium nostrum*, nemo est, quin fateri cogatur. *Ioan. Antonius Campanus*, non segnis Germaniæ & rerum Imperii obtrectator, ad Iacobum Cardinalem Papiensem, in hac causa anno 1471 scribit: *Dico ego tecum, quod sentio, FIERI OMNIA POSSE IN SALVTEM CHRISTIANAM, SI CÆSAR VELIT; nihil, si tergiuersabitur.* Et in sequente Epistola: *Si quaris sententiam meam, illud sentio, magnam*
spem

P. 383.

Capitul. Carol. V. & al. art. 1.

Aur. Bul. tit. 2

ap. Schardium tom. 1. p. 254 &c. adde Carpzov. de Le. Reg. Germ. c. 2. f. 1.

de I. B. 2. 15. 12.

Epist. 2. apud Freher. tom. 2 p. 147.

Epist. 7.

pag. 152.

In Reusneri
Anti-Turc.
vol. I.

pag. 56.

spem propositam esse nobis, si *Cæsar* instabit; exiguam, si len-
tescet; nullam, si tergiversabitur. Iterum: Ego ea sum nunc
sententia, qua nuper fueram, cum primum de conuentu ad
te scripsi, pendere omnia ex *Cæsaris* voluntate: qui nisi omnia
velit, qua ad inuendum bellum pertinent, nihil dicam aliud,
quàm fato malo perituram rem Christianam. In iisdem au-
tem quæ tum agitabantur comitiis, Hungari eo argu-
mento ad Imperatorem vtuntur, vt dicant: oportere eum
esse precipuum Christianorum propugnatorem, qui idem Chri-
stianorum sit Imperator. Quod argumentum, non epistolis
modo tetigit de quibus diximus, sed oratione in comitiis
habita magnifice diffudit *Camp. nus*. Quare & in precibus
sollennibus, consecrando *Cæsari* destinatis, propulsatio
barbarorum & Christiano nomini inimicorum hostium
ponitur. Augusta vero & tanto Principe digna vox est
Maximiliani I Imperatoris de expeditione sacra, cui sem-
per intentus varie interim distinebatur, deliberantis:
Nam me quidem in hoc Imperii fastigio, non solum in acie belli
Ducem & Imperatorem esse, sed multo magis huius publici
consilii ducem atque auctorem esse conuenit. Sicut autem
sæpiissime impediti sunt Augustissimi Imperatores, quo-
minus sacris expeditionibus operam, vt destinauerant,
darent: ita superiori sæculo se commouit Austriacorum
Cæsarum virtus, reque Christiana præclare gesta, non
exiguum Turcis terrorem incussit. Neque armis tantum,
sed & consilii pugnatum est. neque enim *Cæsarum* toto
sæculo isto superiore quisquam fuit, qui aduersus Turcas
non pro salute Christiana præclare contenderet. Quid?
quod vere Imperatoria Domus Austriaca longe lateque
hic pro re Christiana excubat, magnamque vim pecunia-
rum, militum, munimentorum, apud fines & pro finibus,
perpetua munificentia prouidentiaque aduersus Turcas dispen-

dispensat. Faxitque DEVS, vt gloria sacrae militiae, qua nulla est illustrior, in Sacro Romano Imperio Imperatoribus propria ac perennis duret! Non debet hoc loco omitti Francisci I Gall. R. responsum ad Caroli V Caesaris Romae factam querelam de auxiliis ad bellum Turcicum. *Obtuli, inquit, liberaliter, quod maiores mei (quibus nihil unquam est praescriptum, ubi de ipsorum aduersus hostem religionis ageretur officio) prestare sunt soliti, id me perlubentem esse Christiana reipublica praestitutum, ut copias scilicet meas omnes (et si multa mihi proponebantur à bello quiescendi occasiones) tamen ipse praesens vel ad tuendam Italiam, cui tum etiam Turca imminabat, vel alio quocunque rei postularet necessitas, educerem: ita tamen, vt CAESARI NHILO MINVS PRINCIPEM EA IN EXPEDITIONE LOCVM NON GRAVARER EX OFFICIO CEDERE.*

Possit, cui vacat, hoc loco paulo accuratius ratiocinari, quae fuerint Sacri Romani Imperii in hunc diem, inter tot vices rerum, singularia fata, opera, miracula circa & ad rem Christianam vniuersam: tum, quam euidens diuinæ prouidentiae industria, hoc ipsum elogium Sacri Imperii, non vt aliis communicari illa laus potest, sed vt aliquid habet proprium, singulare, publicum, solenne, huic seruaerit vindicaeritque. Neque enim tam sancta mysteria Grammaticis disputatiunculis, aut umbraticis speculationibus, vel explicari vel iudicari debent. A quibus mireris non temperasse virum cetera doctissimum *Dauidem Blondellum*, quando insolito fastu, veluti per indulgentiam, elogium SACRI, Imperio, quo ipse vult sensu, concedit, vt ROMANI appellationem, prorsus adimat, de quo postea. Sed, *Germanos*, inquit, *supremum regionis sua Imperium SACRVM Imperium vocare non improbabunt, quibus Germaniam nobile Christiani orbis mem-*

B brum

Apud Frehse,
tom. 2. p. 352.

Præfat aposto-
getica contra
Chist.
XXXIII, 2

brum esse, Christianis Principibus subesse, eoque Christo sacrum Imperium esse debere, in mentem venerit. sed eodem iure & Franciæ Orientalis & Hispaniæ regna, quorum alterum Christianissimum, alterum Catholicum dici solet, Imperia Sacra, id est, ditiones ac regna Christi nomine consignata, Deoque consecrata, ex officio fuerint & nuncupari debuerint. Parum his rebus, quæ ad publicam & curialem scripturam pertinent, se assuetum ostendit. Falsum est: Regnum Galliæ Christianissimum, Regnum Hispaniæ Catholicum, ea loquendi formula, & eodemet genere, quo Imperium nostrum Sacrum vocatur, vnquam dicta esse. Multum diuersam rationem esse, vtro agnouerint, qui Regis Christianissimi & Regis Catholici cognomina ab origine sciunt intelliguntque: tum, qui reputant, publicas titulorum formulas, ab inflexionibus vocum arbitrariis (vt à Catholico Rege, Catholicum regnum; à solenni & publico elogio, per similitudinem & interpretationem, libera laudatio deriuatur) plurimum differre. Alienum, ambiguum, insolens est, dicere: Germanos supremum regionis suæ Imperium, sacrum Imperium vocaer. Quid est, supremum regionis suæ Imperium? Qui ita loquitur, non videtur omnino cepisse, quid Imperii vocabulo notetur. An enim forma tantum reipublicæ, & rō uicem signatur? minime gentium. Dicitur postea. Intolerabile in primis est & importunum, nunc demum quæri, quo significato Imperium nostrum ita Sacrum vocari possit, sicut alia quoque regna sacra sunt, postquam totius orbis Christiani nationes & regna, etiam inter inuidiam & æmulationes, ob ipsam Imperii Romani dignitatem coortas, iam à pluribus sæculis ita Imperium nostrum Sacrum vocarunt, sicut sua regna non vocarunt, publicisque & sollemnibus Imperii nostri titulis id vocabuli attribuerunt, quod sibi non

vindi-

vindicarunt. Non vnus esset Rex *Catholicus*, qui honorem eius cognomenti sibi posset vindicare, si ad Grammaticos & Rhetoras hic eundem esset. sed consuetudo & ius titulorum, tam diu vni hoc adiudicat, qui publice ab omnibus hactenus tulit, donec alius idem iuris, eodem consensu nationum consequatur. Et quid eximii esset in titulo *Christianissimi*, si Blondelli more, potius originem verbi spectando pluribus commune reddere vocabulum, quam vsum verbi publicum & curialem, vt sic loquar, attendendo, vni Galliarum Monarchæ vindicare instituas? Nimirum non debemus ex *titulis*, *epithetis*; aut ex *epithetis*, quæ libero ingenii certamine inueniuntur, varientur, permutantur, *titulos formales*, vt sic dixerim, concinnare. Id equidem non negauerint, qui aliquem rerum vsum habent, ex eo, quod ab initio *epithetum* fuit, paulatim fieri posse *titulum sollennem*. Sed *Titulus* ille demum habetur, qui non tantum vtentis arbitrio assumitur, sed ab aliis agnoscitur & attribuitur. Huc ergo debebat spectare *Blondellus*, quod SACRI elogium Imperio nostro non domi tantum inter sollennia attributum est, sed ab exteris & æmulis, in literis, legationibus, actuque & scriptura formali, cui nihil opponi potest, vt inanissimum sit disputare, & ad extenuandum huius tituli decus requirere, quomodo aliis regnis conuenire queat talis appellatio. Ostendendum enim erat, si quis nollet actum agere, SACRI Imperii elogio alia regna, sollenni titulorum formula, præter hoc nostrum, honestata esse. Sæpe dolco viri doctissimi vicem, qui aduersus *Chisleium* iussus scribere, non raro facit, quod in aduersario reprehendit: neq; semper pensi habet, quid scribat; dummodo causæ suæ seruiat. Quamquam profecto hoc non est causæ seruire, sed nocere; si quis studio certandi, proxima qua-

que arripit, cenfet, vexat, neque de vterioribus aut ceterioribus cogitat. Quid attinebat, quasi ad honorem Gallia, extenuare aut communicare, aut aliter interpretari, quod ipsi Christianissimi Reges sanctius interpretati sunt, & vigorem ac prerogatiuam solitam voluerunt retinere? Franciscus I. Rex prudentia, auctoritate, rerum vsu maximus, neque cuiquam vltra solitum admetiri titulos solitus, vel cum ad omnes Ordines scribit, SACRI Romani Imperii Ordinibus inscribit literas, & Sacrosancti Romani Imperii Ordines vocat; vel cum ad vnum, exempli gratia, S. Rom. Imp. Archimareschallo & Principi Electori, destinat epistolam. Quin & in contextu literarum huc alludere, rationis duxit, in illis verbis: *Cum ad vos potissimum Romani Imperii sanctitas, & publici iuris tutela dignitasque pertineat.* In responso supra laudato ista legas non frigide nec perfunctorie posita: *Mandaueram equidem legato meo, ut SACRI Romani Imperii Ordines, quibuscum me tum peruetus amicitia, tum Principatus Mediolani ratio sociaret, per occasionem mihi saluaret, meque ostenderet non ignarum esse, quamam mea esse deberet, & eum illis societas, & ERGA ILLVD IPSVM SACROSANCTVM ROMANVM IMPERIVM OBSERVANTIA.* Quid aliud, quam obloquitur tanto Regi, cuius auctoritas pro ratione esse poterat, qui titulum tantae iuris formula, tamque studiose ab ipso illuc, quo conueniebat, delatum, in epitheton vertit, extenuat, & Grammatici arbitrii facit? Nolo de illo dicere, quod admodum restricte scilicet, *Germaniam nobile Christiani orbis membrum*, fatetur. *Nobilissimū* optimo iure poterat dicere, vel quia Imperii dignitas totius Christiani orbis commodo hic recumbit, ut suo loco monstrabitur: vel de quo Legati Gallici (quorum vtraque auctoritas ita oratio publica est) superiore saeculo ad S. R. I. Ordines Spira conuentum agentes, longe

Apud Freher
togn. 3.

longe animosius & ita loquuntur: *An nos hoc nescire putatis, nullam procellam post homines natos in Germaniam ingruisse, quæ non confestim ad nos irueniret? Fuere patrum memoria, qui Galliam debellarent, vincerent, opprimerent; abstinere tamen à Germania cogentur.* Sed redeundum nobis est ad auctoritatem publicam & sollennissimam tituli, de quo agimus: quem scilicet & æmulæ nationes, & maximi Reges agnouerunt, & suo iudicio prædicarunt.

In literis Henrici VII Angliæ Regis ad Imperatorem & Frcher. 102.
p. 365.

Ordines in Comitibus Confluentiæ 1492, *Sacri Rom. Imp.* titulus sæpius repetitur. Verum non opus est, cumulare exempla: infinita enim sunt: neque hæc ipsa attulisse- mus, nisi ad intelligendam quæstionem pertinere visum esset, *Titulos vsu & sollennitate*, non ratiunculis & ritu Lexici, vt cuique in mentem venit, explicare. Sunt enim eiusmodi contentiones friuolæ, inanes, grauibus hominibus & negotiis indignæ. Excellit sane amplissime illustribus in rem Christianam meritis Germania, nemini tamen cordato volupe fuerit, aliorum regnorum Christianorum merita, obtentu Tituli, extenuare. Est eritque Germanici candoris specimen, nec alienos titulos vsu publice receptos firmatosque cauillari aut detrectare; nec domesticos cuiquam cauillandos aut detrectandos relinquere. Nobis interim in omnia huius dissertationis eadem lex sit, *auctoritatem curiæ sequi*. quæ quo latius per gentes concinit, eo est grauior validiorque. Pergemus igitur nunc ad alteram vocem, qua Imperium dicitur

ROMANVM.

Nolumus hinc à primordio repetere, quæ prolixè ab aliis traduntur, de *Romani Imperii* appellatione, eiusque fati: dum alii extinctum Romanum Imperium,

pag. 98 &c.
v. Reich.

cap. 13.

1, 6.

alii seruatim, varie disputant. Habent quod legant, quibus copia placet, apud *Linanum* præsertim, tum in *Iure Publico*, & *Additionum tomis*; tum ad *Capitulationem Caroli V.* Addi possunt *Speidelius*, & alii. Ponemus tantum quadam, aduersus alios deinde profutura. I. Neque opus fuerit ad vltiora ire, sed ea tempora in oculis habere, vnde dicitur *ROMANVM IMPERIVM* cum adiectione *NATIONIS TEVTONICÆ*: das Römische Reich Teutscher Nation. II. Non opus fuerit, multum laborare, cur Nostrum Imperium *ROMANVM* dicatur, cum tamen Romæ non subiecta sit aut fuerit Germania: ratio enim haud dubie validior esset, quod Ottoni, & omnibus ab eo Imperatoribus Germanicis imperium in urbem Romam in perpetuum quæsitum est, sicut in Ottone I. & alibi amplius demonstratur. III. Id ius cum adhuc hodie durare, ostenderit *doctissimus Convingius libro*, quem in hoc argumento excellenter laudatum volumus, de *Germanorum Imperio ROMANO*, & in opere de *Finibus Imperii cap. IX & X*: Romani Imperii titulum non absurde sibi vindicat, cui Roma subest. IV. Etiam si autem per iniuriam excidisset Germania imperio in urbem Romam, non esset tamen propterea abstinendum titulo Romani Imperii: non enim sedes imperii ita alligata est loco, vt loco murato, nomen imperii mutandum sit. Quo recte accommodant illud *Herodiani*: οὐκ ἐστὶν Ἰερουσαλὴμ, ἀλλὰ οὐκ ἐστὶν Βαβυλωνία. Ibi est Roma, vbi Imperator. Ab Ottonis certe Magni temporibus sedem eius Imperii, quod Roma quoque agnouit, siue, cui Roma citra controuersiam paruit, in Germania, in hunc diem fuisse, dubio caret. V. Et quia in *ROMANI* Imperii nomine aliquid singularis gloriæ & celebritatis fuit (sicut apud omnes in confesso est) negari non potest, decus eius gloriæ ad eos, tanquam per manus

manus traditum & propagatum, pertinuisse & pertinere, quibus hæc appellatio communi quasi consensu attributa est & attribuitur. Quod de Nostro Imperio, nemo nisi omnium publice actorum imperitus, abnuerit. VI. Id vero, non sine singulari diuina prouidentia euenisse, facile credunt, qui & diuinitus prædictam celebritatem reliquiarum Romani Imperii, & multa non absque numine quoad hoc negotium gesta, denique verum rei totius & propagationis miraculum paulo altius meditantur. VII. Illud quoque non in obscuro est: ex quo Germanis & Ottoni perpetuum vrbs Romæ & Italiae imperium datum est, nullum fuisse regnum, quod opibus & auctoritate, Germaniæ merito potuisset anteponi. vt sic quoque celeberrimi Imperii dignitas in sede incomparabili subsisterit. VIII. Et quamuis nominum rationes sæpe consuetudo magis, quàm prudentia moderetur, non videtur tamen ad retinendam *ROMANI* nominis auctoritatem quicquam incitamenti defuisse iis, qui serio intellexerunt & considerarunt, quæ hactenus dicta sunt. IX. Quinimo ea ipsa publice omnibus insita persuasio de *ROMANI* Imperii eminentia, sanctitate, perpetuitate, videtur perfecisse, vt per tot æmulationes & certamina, duraret in hunc diem & peruigeret tanti nominis maiestas, quod venerantur omnes foris Christianæ potestates: adeo, vt si cui Christianorum cetera potentissimo hic titulus accedere posset, citra omnem tergiuersationem, primo illum loco positurus esset. Sed prospectum est legibus moribusque, quos Deus seruet, ne tituli incomparabilis decus externis possit opibus accedere.

Hic vero *Blondellus* cum se gerit, quem non agnoscerem, demto nomine. ostendit profecto, non sufficere multam lectionem & variam eruditionem ad tractanda

argu-

Præfat. Apolog. XXXI,
3. b & c.

argumenta publica, absque penitiorē cognitione reipublicæ, morisque & actus publici. Certe dum partibus suis subseruire ex summo studio contendit, earum stilum & scripturam publicam, & acta publica sedulo impugnat. Quo genere scribendi nihil magnis Principibus magis auersandum reor. Cur enim, tantum ut aduersario contradicatur, nunc dicam, cuius contrarium Respublica mea semper dixit, scripsit, dicitque & scribit? Ludere hoc est: neque magis aduersarii, quàm suis rationibus illudere. Igitur statim sua vineta cædit, cum maiore quàm decebat supercilio orditur: *Germania Reges, Imperatores, Germania regnum Imperium dici, Franco nemini displicuerit. cum enim Germania Europe uniuersa latissima populorumque ad arma natorum feracissima portio sit, cuius dominium alteri nulli in terris obnoxium sit, viribusque suis solis fretum iniuria cuius propulsanda per se par esse possit, aliaque multas ditiones, qua imperiale sibi nomen vindicarunt, dignitate ac potentia longe superet, imperiali titulo dignissima fuerit, si Imperium Germanicum nuncupetur, eique cum summo imperio præfecti Germaniæ Imperatores dicantur, sui compos nemo refragabitur. At si Germaniam Imperium Romanum, Germania Reges, Romanorum Imperatores ex usu posteriorum sæculorum communi quis vocet, à vero proprio priscoque maiorum sensu & loquendi genere longissime abscedere videtur. Ergo, inquam, Christianissimi Reges, qui in hunc diem Imperium nostrum, Romani Imperii elogio, Imperatores Nostros, Romanorum Imperatorum appellatione honestarunt, iudice Blondello, assertore Gallico, à vero proprio priscoque maiorum sensu & loquendi genere longissime abscesserint. Mereretur censuram, quam Blondellus non semel in aduersarium stringit, si quis externus, nulloque peculiari vinculo obstrictus, tam profa-*

profane de tantis Regibus sentire in animum induceret. Exempla infinita, id est, longe plura sunt, quam ut possint aut debeant huc conducere: unde constat, non factum tantum esse, quod diximus, sed magna ratione, consulto consilio, exquisito studio factum esse. In *Apologia ex ca-* Apud Beckm. tom. 3. p. 349.
stris ad Contem Belgium vicum 7 Maii 1537 eum se describit Rex Franciscus, qui *nunquam non dignitatem Ordinum*
 & ROMANI IMPERII NOMEN *coluerit. Et Legati eiusdem* in orat. ad Ordin. Spir. pag. 365.
Regis, postquam accurate nationem Germanicam ab Imperio distinxissent, imperium illud ipsum Germanis attribuunt, quod Carolus M. in Germaniam inuexisset, id est Romanum. *Nam Carolus M. inquit, idem Gallorum*
parens & idem vester, omnium consensione afflictum illud
(Imperium) propeque collapsum vnus erexit: vnus de ne-
fariorum hominum faucibus eripuit: vnus à Gracia, vbi
exulabat abiecta eius dignitas, non minus fortiter huc quam
feliciter inuexit. Nunc igitur partem tot suorum laboribus
& periculis dignitatem vobis extorqueri, illa vestra maiesta-
tus iacta à suis maioribus fundamenta conuelli, Rex maiorum
suorum summus admirator, institutorum quæ ab iis profecta
sunt, tenacissimus obseruator, voluerit? Quid potuit studio-
sius apparatiusque dici? An Nominale Romanum Imper-
rium, Nominates Imperatores (vt Blondellus cauillatur)
 intellexerunt, qui ita locuti sunt? Hæc ex luce rerum & negotiorum publica, audiantur interim contra ymbaticas nœnias, testenturque: *Gallorum iudicio, apud Germanos*
esse Romanum Imperium, & quidem illud ipsum, quod Caro-
lus inuexit: ad Germanos Imperatores etiam post Carolo-
ningos scilicet propagatum. Audiatur etiam Legatus Vene- Histor. Austr. lib. XII. pag. 444
rus ad Imperatorem Maximilianum I. verba faciens apud
Gerardum de Roo: Denique Senatus Populusque ille, mundi
 domitor, CVIVS IMPERIVM IN TERRIS IN TE SOLO EST,

C

CVIVS-

CVIUSQUE AMPLITUDO ET MAIESTAS IN TE CONSPICITUR,
*nonne plures populos atque prouincias clementia, equitate &
 mansuetudine quam bello armisque imperio suo adiecit?*

Quis autem est *verus, proprius, priscusque maiorum
 sensus, & loquendi genus*, à quo discedit hæc dictio? An
Romanum Imperium, tantum dicetur, quicquid olim Im-
 peratores Romani florentes sub sua ditione tenuerunt?
 Atqui nulla ratio vni illi significationi hanc appellatio-
 nem alligat, vt ante dictum est, cum præsertim ratio præ-
 sentior ab imperio in urbem Romam in promtu sit: ac-
 ceduntque alia, quæ ad auctoritatem, titulis conciliandam
 idonea sunt. Iam à Carolinis temporibus, non negamus
 quidem, distincta esse interdum Regnorum & Imperii
 nomina: sed illud quoque meminimus, sæpe Imperii
 & Imperatoris vocabulo, tanquam excellentiore, sum-
 mam loquendi factam. Interea vt *Germania Imperatores*
 dicantur nostri Imperatores, stolide admonuit *Blondellus*,
 priuata auctoritate stilum publicum totius Europæ corri-
 gere ausus; tum ad *verum proprium priscumque loquendi
 genus maiorum*, quod ipse sibi fingit, & publicæ auctori-
 tati opponit, parum accommodate reformare nostra tem-
 pora orsus. *Imperium* enim absque adiectione Romani,
 Romanæ urbis ditionem tamen respiciebat. sicut in fini-
 tis locis scriptorum doceri potest.

Insignem vero prorsus fraudem, & circumforaneo
 sophista quam viro sapiente digniorem commisit *Blon-
 dellus*, quod *titulum Romani Imperii Germanicis Imperato-
 ribus in Ottone Magno post Carolouingos fundati*, prorsus
 silentio prætermittit, ac si nihil factum vnquam esset.
Sigonii ea de re confessionem alibi annorauimus. Et de-
 clarauit abunde laudatus ante *Conringius*: *in Ottone Magno
 per Casareum titulum Germaniam accepisse Imperium ab-*
 quod

In Casarib.
 Germa.

quod summum ac perpetuum in urbem Romanam, Papam ac patri-
 monium Ecclesie Romanae. Hunc nodum Gordium, fide-
 parum bona, inter affectationem curiosa & omnia con-
 quirentis diligentiae praeteriit gladiator ille famosus, &
 ab anno 1125 neminem Imperatorum aliquid iuris in
 Romana ditione habuisse, ostendere satagit.

Sed incipiamus à verbis eius. *Cum igitur*, inquit, *ni-
 bil ab anno 1125 & quod excurret in Romana ditione, qua
 sola sub Carolouingis eiusdem potentibus Imperium Roma-
 num dicebatur, cuiusque unius gratia ab anno 800 ad nos
 quotquot in Germania, Gallia, Italia Imperatores audierunt,
 Romani Imperatores dicti sunt, Germanicorum Regum ul-
 lus possederit aut possideat:* hiat postea oratio, nec
 concluditur: festinatione tumultuaria, puto. satis tamen
 intelligitur, quomodo suppleri velit, nempe, ideo *Impe-
 ratoris Romani* elogium Nostro Imperatori non conue-
 nire. Nil dicam de exempli, quod nostris Imperatoribus
 tam grauitè opponitur, diuersis periodis, & quemadmo-
 dum Imperatoris Romani nomen & dignitas in Italia
 sub Carolis Caluo, Crassoque, & interiecto Ludouico
 Balbo (Carolouingis) euiluerit: quis ab intercepta pos-
 sessione (quid autem in hac re & quantum factum sit,
 post attingetur) tam importune argumentatur, ut ius
 alterius statim neget, de quo semper professio & testatio
 facta est? Si compendium hoc Blondellianum valuisset,
 non opus fuisset tot contentionibus togatis & armatis
 per tot saecula agitari de titulis regnorum, quos nemo
 iure nitens dimittit, nisi pactione aut victoria alterius
 partis ad sollemnem eiurationem adactus. Quod in nostris
 Imperatoribus non tantum factum non est, sed ne qui-
 dem publice controuersia de titulo vnquam mota fuit.

nisi quis vnus & alterius Constantinopolitani Imperatoris irrisas statim & efficaciter nugas velit huc afferre.

1002.

¶ Ut autem res tota clarius enitescat, paulo altius & supra annum 1125 historiam repetamus, imo ab initio sæculi vndecimi. *Sigonii*, plena est auctoritas: qui Germanis nihil nisi euidencia veritatis adaectus concedit. Illustri confessione legitur principio libri VIII de regno Italia: *Italici*, qui illustres duos, Regni Imperiique titulos ad exteros rursus esse translatos, pro insita animi magnitudine acerbè ferebant, ut tribus regnantibus Ottonibus multa pro antiquo decore repetendo mouerunt, sic Henrico, Conrado, & Henrico II. subinde rerum potentibus prorsus nunquam quieuerunt. ceterum quemadmodum rebus nonis studentes ab his quoque, quos dixi, regibus virtute opibusque compressi sunt, hoc libro narrare pergemus. De his ergo Imperatoribus nulla est quæstio. Sub Henrico III. (ut *Sigonius* numerat; nam aliis IV est) spes tantum & occasio & conatus libertatis parandæ, siue, ut verius loquamur, rebellandi affulsi-

1056.

*Sigon. lib. X.
de regn. Ital.
p.*

videbatur. quæ de re initium libri IX agit. Imperium inde *Henrici filii* (IV ipse, alii rectius V numerant) nouum quasi stabiliendæ libertatis ac dominationis initium ab *Italici* ipsis est habitum. Adhuc debili pede, neque ad ius, sed ad factum demonstrandum hæctenus proceditur. Sed initium libri XI parum à confessione iniuriæ abest. Præmittitur: Quod Henrico Rege aut PATIENTE, aut certe NON VINDICANTE, *Mediolanenses* cum vicinis instituerunt, ut de omnibus controuersis inter se non iure iudicioque contenderent, sed bello armisque decernerent, id proximis Regibus *Lothario & Conrado* rerum potentibus plerumque omnes ciuitates facere perrexerunt. Fauit autem nescio quomodo eorum ceptis consiliisque fortuna: quod Reges ipsi Germanicis sedandis seditionibus occupati aut RES RESPICERE ITALICAS

NE.

REQUIRERENT, AVT DE MVN IN IPSO CONATV RERV
 EXTINCTI *satis decesserunt.* Quid clarius? Non minus
 constitit Italicis de suo facinore, auersis scilicet legitimi
 Principis oculis conficiendo, quam de animo Principis
 ius suum minime neglecturo. Venimus nunc ad illa
 tempora, quae designauit *Blondellus*, & ad Lotharium
 Henrici V successorem, quem statim probrose notat, &
 Pontificis carmen (magna scilicet auctoritatis in propria
 causa) longe deterius, quam ipsi fere vnquam voluerunt
 Itali, intellectu praescribit. Est autem insignis impudentia,
 cum ab omni imperatorio iure excludere in Italia, qui
 in secunda expeditione Italica ius Imperatorum exercuit
 tanta auctoritate tantoque successu. Idoneum testem
 iterum citabimus *Sigonium*; citra ambages memoran-
 tem: *ut plerumque armis & conditionibus occupauerit, ut*
occupatas terras Principibus beneficii loco attribuerit; ut
populos & ciuitates contendentes iudicauerit: ut Ducem
Apuliae dederit; ut denique Imperatorio nomine & auctori-
tate apud omnes valuerit in Italia. An, qui haec fecit pro
 Rege & Imperatore, solam coronam titulumque re sua va-
 cuum, consecutus dici potest? Quanto candidius & peri-
 tius *Sigonius* iudicat? cuius ipsa verba arguent Germanici
 nominis obrectatorem. Ponemus aliqua: *Ad lacum*
Benacum progressus (Lotharius) castrum Ganda; ad Padum,
Varasallum recepit, atque EORVM VTRVMQUE HENRICO
 GENERO BENEFICII LOCO ATTRIBVIT. — *Italici lites,*
quas initis dirimere certaminibus instituerant, continuo AD
 ILLIVS IVDICIUM REVOCARVNT. Subiicitur Mediolanen-
 sium & Cremonensium controuersia, vbi *Cremonenses*
hostes iudicati sunt. Cremenses à Cremonensibus accusati,
quod, cum ex comitatibusque suis essent, ad Mediolanen-
ses defecissent, cum compellati die dicta non affuissent, LO-

lib. XI. de re-
gno Ital.

1136.

C 3

THA-

Wann

THARII SENTENTIA CONDEMNATI. Ponitur inde lex in
conuentu Roncaliensi lata, cuius hoc proœmium est:
Cum apud Roncalias SECUNDVM ANTIQVORVM IMPERA-
TORVM CONSVETVDINEM pro iustitia & pace regni com-
paranda consideremus, omnia, QVÆ AD HONOREM IMPE-
RII ROMANI spectare videntur, solícite indagantes &c.

1137.

In causa Rinaldi & Pontificis Innocentii Lotharius diem
VII Idus Iulias ad causam cognoscendam constituit: atque
vriusque partis patronos in consilio ad illam diem adesse præ-
cepit. & in hoc iudicio, privilegia Imperatorum Caroli, &
aliorum, trium Ottonum, quatuor Henricorum, & vnius
Conradi, æquum esse dixit Lotharius, vt ab Innocentio serua-
rentur. In sequentibus nota, quod Legati Pontificis ac-
cufarunt monachos Casinates, vt qui cum Rogerio Siculo
aduersus Ecclesiam atque IMPERIVM coniurauerint. Ecce
æquiores Blondello Pontificios legatos, qui auctori-
tatem Imperii & Imperatoris in Italia agnoscunt. Et Lotha-
rius respondit, se id monachis condonare, quod scilicet
contra se peccassent, & in Imperium & Imperatoris au-
thoritatem coniurassent. In Ducatu quidem Apulie con-
ferendo in Ranulfum his aliqua inter Imperatorem &
Pontificem exorta est, de qua Otho Frisingensis: in dando
Ducatu inter ipsum (Lotharium) & Romanum Pontificem
pene controuersia orta fuit, vtroque Ducatum Apulie sui fore
iuris affirmante: qua his consilio tandem hoc modo decisa dici-
tur, vt in dando Duci vexillo vtrique manum adhiberent.
Hinc vtrique constat, Imperatorem, licet Pontificem pro
sua in eũ facilitate & reuerentia, in societatem inuestitura
admiserit, suum tamen nequaquam abdicasse, aut credidisse,
Imperio & Imperatori nihil hie iuris esse. Et, vt iterum
appareat, quanto æquiores sint nobis Itali, quorum
tamen res agebatur, quàm Blondellus; credidit Sigonius:
Lotha-

Hb. 7. c. 20.

add. Conring.
de Fin. in Ad-
dend. p. 856.

*Lotharium lege sanxisse, ut ex vno iure civili Romano post-
hac iudicia fierent: eique legi in Italia obtemperatum esse,
cum Italici ante alii Longobardico, alii Salico, alii Romano
iure uterentur.* Nondico de historia, siue, ut eruditi de-
monstrarunt, fabula: sed quod illi, qui ita crediderunt,
eadem opera ius Lotharii in Italia siue potestatem legis-
latoriam agnouerunt.

De *Conrado*, qui Lothario Saxoni successit, eodem
factu & elato supercilio *Blondellus* decernit, quod *Casarem*
agere, & quicquam Domini Imperiique Romae retinere, vltro
noluerit. Allata historia *Orthonis Frisingensis* id non cuius-
cit. Non enim sequitur: *Conradus Romanis aduersus*
Pontificem tumultuantibus noluit suam auctoritatem
accommodare: ergo omne imperium in urbem Romam
abdicauit. Certe hoc non sensit *Frisingensis*, qui paulo
post disertis verbis, *Eugenio*, inquit, *in urbe Roma sedente,*
CONRADO IN EADEM, *Ludouico in Occidentali Francia*
REGNANTIBVS. Quanto rursus meliori fide & candore
Sigenius, & excusat magno studio *Conradum*, quod in Ita-
liam sicut destinauerat, venire & coronam accipere non po-
tuerit, & animum vindicandi ius suum, recuperandique à
rebellibus occupata, nunquam omiserit, nec auctoritate *Casa-*
ris ac nomine in Italia caruerit. Plura sunt, quàm quæ huc
transcribi debeant testimonia. Apud eundem Historicum
legas: Anno 1139. *Genueses à Conrado Rege pecunia signanda*
ius impetrauerunt. itaque in hunc usque diem accepti bene-
ficia monumento nummos aureos ipsius Conradi Regis nomine
signant. — *Placentini etiam ius signanda pecunie à Con-*
rado obtinuerunt. Non factum esset hoc, si nulla *Conradi,*
ut Imperatoris Romani, in Italia auctoritas fuisset: aut si
regni Italici solam coronam titulumque, re vacuum, quod
Blondellus criminatur, tenuisset *Conradus.* Et quando-
quidem

l. XI. de regn.
Ital. p. 272.

lib. I. de gest.
Frid. I. c. 28.

lib. I. de gest.
Frid. I. c. 34.

l. XI. de regn.
Ital.

quidem Pontificibus omne ius Imperatorium per hæc tempora tanto conatu vindicat *Blondellus*, valere utique debet contra eius sententiam id argumentandi genus, quo ipse utitur. Si enim, ob nouarum rerum molitores, & rebellium defectionem, Imperatori ius suum perit, quomodo ergo Pontificibus saluum esse dicet, ex quo contentio Romanorum aduersus Innocentium instituta, *omnes deinceps Pontifices usque ad Clementem tertium exercuit.*

Sigon. XI de
regn. Iul. p.
275.

In *Friderico I*, cum non posset *Blondellus* de imperio in Italiam negare, imperium in urbem Romam Romanamque dirionem ei importune abiudicat. Opera pretium est audire, quibus argumentis. *Roma vrbe*, inquit, *exclusus est*. A quibus? scilicet ab iis, qui sua confessione rebelles, cum antea Imperatoris nomen & ius verbis agnouissent, non ex voto accepti, mox animum mutarunt. An rebellium & vsurpatorum facto, quisquam suo iure excidit? Deinde, annon Pontifex quoque *Hadrianus* vrbe tam exclusus est, & alii alii? quibus tamen ius in urbem tam firmum certumque esse vult *Blondellus*. non laudabili sophismate iterum *grauissimam orationem Friderici, de iure suo Imperatorio in urbem Romam*, silentio transmittit, *Orthoni Frisingensi* plenius, *Sigonio* summarim descriptam. Quæ tamen (quod notatu dignum) habita est, Pontifice apud Imperatorem tum agente, & sciente, qui contradicere certe debuit tantæ asseuerationi, si solus sibi in urbem Imperium vindicaret. Festius vero est *Blondellus*, cum ex consilio Pontificis de ingredienda vrbe, ad ducendam ditionem progressus, Imperatori nihil nisi aduenæ conditionem reliquit: quod nec *Sigonius*, neque modestiorum hominum quisquam ut faceret, vlla re adductus est. Vim argumenti nouam & inauditam! *Qui ab vrbe aliqua*

de goff. Frid.
lib. 2. c. 21.
lib. 12. de r. It.
an. 1155.

aliqua seditione civium excluditur, & commearum non impetrat, & ab alio praesidium in parte urbis habente, consilium accipit immittendi in tempore & loco suum exercitum; in nullum ius in urbe habet, sed ut advena ab eo, qui consilium dedit, & munitionem aliquam eius urbis insedit, introduci- tur, eiusque ius in urbem agnoscit. Tale quid nec Pontifex ipse ausus esset tum affectare. Et, cum post hæc insole- scens, Imperatorum comitatem & officia reuerentiæ, male affectato iuri vellet prætere, acerrimum habuit con- tradictorem Fridericum, cuius responsa & literæ apud *Historicos & Goldastum* in obuium sunt. Deuisset addere *Blondellum*, ut constaret ipsi ratio horribilis philosophiæ: qui ab obsidione urbis tumultuantis peste in exercitum gras- sante reuocatus est, quo minus posset eam in ordinem redigere, ille ius in illam urbem non habuit, aut amisit. Ad integran- dam enim historiam pertinebat ita argumentari. Nonne autem Fridericus in patrimonio Petri, quod vocant, *fodrum* exegit? nonne Magistratus S. Petri in urbe nihil derogare respondit iuri Imperatoris Romani, cuius ipsum nomen con- fessionem imperii in urbem significaret? Et sane Pontifices coronando & vocando Imperatorem Romanum, idonei sunt de iure in urbem Romam testes. neque tam facile probatur, quàm dicitur, & à *Blondello*, quasi certum su- mitur: inane nomen, nudam coronam esse. Nulla coro- na indotata capiti Principum imponitur. Non est dissi- milis iis, quæ præcessere, clausula. Ita enim, satis violente, *Blondellus*: Si caruit Fridericus Imperio Romano proprie dicto, qui in alium transmittere potuit? si caruit. Atqui non caret iure, qui usu iuris, facto iniusto alterius prohi- betur. Aut si id carere vocat, crassius loquitur, & male obiicit Imperatoribus *rebellem*

insidamque suis longo iam tempore Romam;

D

Saltem

v. Sigon. XII.
de regn. Ital.
1157. & 1159.

Gunth. Ligur.
lib. 1. p. 142.

hist. sui temp.
tom. I. libr. I.
p. 5. edit. Flore
1550.

Sigon. XII. de
n. l. 1159.

de r. fr. lib. 14.
p. 327.

ad id.

Saltem aduersus Pontificem, cui tamen *Blondellus*, quasi per monstrū doctrinæ in gente *Reformatorū*, tam firmum ius tribuit, nihilo minus valeret ratio, de Romanorum vel genio vel facto. Notus est *Pauli Iouii* locus: *Romani siue pristini decoris & antiqua libertatis memores, siue ut sunt natura turbidi atque feroces, sacerdotum imperia, quod plerique eorum parum moderate auareque imperitent, æquo animo ferre non possunt.* — Cepere aliquando atq; interemere *Bonifacium Octauum*, hominem quamquam factiosum, morum tamen ac literarum dignitate venerabilem: *quin & Eugenium*, eximia virtutis Pontificem, sede atque urbe immaniter expulere: alios palam expugnauere armis, alios coniuratione facta, ac obsessis itineribus in maxima vite atq; amittenda dignitatis pericula coniecere. Rectius iudicant, quibus in conuentu Roncaliensi probata est ratio *Friderici* dicentis, se velle iura, quæ *Lotharii & Conradi suorum decessorum incuriā obliterata, atque ab Italicis usurpata sunt, repetere, ac nouis institutis stabilire.* Quod de incuriā decessorum dicitur, vel ad quædam pertineat, non ad omnia, cum de diræ necessitatis impedimentis supra dictum sit; vel significet nihil aliud, quàm non vindictum ius, quantum ad euentum actumque: vel (neque enim omnino negari potest) reuera non tam strenue se adhibuerunt in suo iure vindicando *Lotharius & Conradus*, sicut facere debebant. Iterum enim repetit illam querelam *Fridericus* anno 1171 apud *Sigonium*: *Si Lotharius & Conradus acriores se & promptiores in Italia cœercenda ferocia præbuisent, haudquaquam sibi tantum ad eam resistentiam laborum fuisse ac periculorū exhauriendum.* Quam fit porro falsum, quod *Blondellus* de *Friderici* secundo aduentu ait; cum postea *Romam* ante annum 1167 eam frustra obsessurus non redierit: iterum vel *Sigonii* historia ostendit vnde

vnde discimus, *Fridericum capta urbe & ciuibus pace data, obsides accepisse, Paschalem restituisse, Alexandro profugiente; postmodum, peste in exercitu oborta, Paschali Roma cum praesidio relicto urbe discessisse.* An hoc est, frustra obsidere urbem? Mirum, quod non etiam attulit fabulam de collo Imperatoris à Pontifice calcato, & hinc felix Logicus argumentum nexuit. Legenda hic omnino & Blondello fortiter opponenda sunt verba Sigonii ex principio libri XV de regno Italia: *Quin etiam Fridericus Imperator cum multa ex ditione Ecclesia oppida in Marchia, Umbria, Etruria & Romaniola occupata teneret, non modo non ea restituebat, sed proxima quoque affectare se ostendebat.* Extat etiam grauis totius dissidii inter hunc Imperatorem & Pontifices, ac impotentibus studiis partium libera consignatio apud Petrum de Marca, Archiepiscopum hodie Tholosanum, virum doctissimum, in opere de concordia Sacerdotii & Imperii. lib. c. 1. § 8.

De Henrico VI itidem mira ratione argumentandi videtur Blondellus: *Si Henricus una conditione coronam nomenque Imperatoris promeruit, ut Tusculum sibi fidum Romanisque infestum, nequid Romani periculi ab eo, quod tanquam seruitutis sue instrumentum exhorrebant, deinceps experirentur, diruendum tradere coactus est; quid sibi potestatis qua coërcerentur, retinuerit, aut quid urbis subiectaeque ditionis vniuerso dominio excussus à Papa Romanisque prater nudum nomen & insigne re sua vacuum obtinuerit?* Valde rhetoricandi se peritum ostendit, qui verba Godefridi Monachi, tam horribili glossa extendit. Scilicet, si Imperator coronandus Pontifici petenti aliquid concedit, quod saepe factum est, inde à primo ortu Pontificiae coronationis; ea ratione coronam nomenque Imperatoris meretur: rem optimo iure debitam sibi, neque nisi per nefas ab illo

ad ann. 1191.

ullo Pontifice denegandam, aut in dubium vocandam. Analiter loqueretur, qui omne Cæsarei fastigii arbitrium vel conferendi vel adimendi Pontifici in solidum vindicatum cuperet? quod præter adultores curiæ Romanæ nemo vnquam fecit. Quomodo autem ex eo, quod Tusculum Romanis tradidit, id est, compedem vrbis refractariæ, eo ipso omni se in urbem iure abdicauit? An qui fidem vrbis alicuius sequitur, neque vim adhibet, siue vim remittit, ideo ius suum in urbem amittit? Quàm bene ac prudenter, facilitate illa vsus sit Henricus, non exquirimus. sed iuris sui adeo post hæc immemor non fuit, vt querantur, qui Iuris Imperatorii vindicias, iniuriam Romanæ Ecclesiæ vocant, quod Henricus *oppresserit Rom. Ecclesiam, sicut antecessores eius.* in *Chronico Belgico Magno.* quibus hoc verbo nihil aliud exprobratur, quàm quod iuris & imperii in Romanam urbem & ditionem memores se retinentesque præbuerunt. Sed quod tanto Polyhistori ignotum esse, aut etiam dissimulari non debuit, male & non integre ex *Godefrido Monacho* illa historia refertur, quæ ex *Sigonio* accuratioribus monumentis omnino peri debuerat. Inde constat: de *rebellione Romanorum*, à qua *seiuñcta fuit causa Celestini Pontificis*: in cuius manus Henricus tradidit Tusculum, *aduersus Romanorum odia patrocinio defendendum.* Eam rem cum *Romani probassent, & vt legem concordia accepissent*, digressio Imperatore, *fide rupta Pontifici per vim admotam Tusculum extorserunt.* Quàm hinc alia rerum facies, & à *Blondellianis* glossis diuersa emergit? Ex eodem *Sigonio* discas licet: *Henricum Pontifici multam ditionem ademisse, & Imperio vindicasse: Duces Tuscia ac terra Mathildis, Rauenna, Ancona, Spoleti constituisse.*

pag. 208.

dex. It. lib. 15.
p. 349.15. pag. 351.
ann. 1193. &
pag. 353.

Sequi-

Sequitur de *Philippo* Henrici fratre, & *Ottone IV*, quo tempore interregnum decem annorum ab aliis ponitur: *Sigon. 19. pag*
 longe diuersa à *Blondello* scilicet sentientibus. *Iniqua* ³⁵³
 autem Pontificis odia non omisit arguere *Vrspergensis*. ex quo etiam diligenter notabis contra *Blondellum* ista, quando de reconciliando Pontifici *Philippo* actum est: *A legatis Principum inducitur Papa, ut velit permittere, pag. 237.*
*quatenus regnet Philippus. Ast propter hoc (ut retulerunt nobis viri veridici) promittitur Papa, quod filia Regis daretur in uxorem filio fratris sui Richardi, qui iam Comes fuerat effectus Papa suffragio, NEC STATUIT PAPA REPETERE TERRAS, QUAS MULTOTIENS AB IMPERATORIBVS REPETERE CONSERVAVNT ANTECESSORES SVI, in Tuscia & Spoletto, & Marchia Ancone, sperans, quod in potestatem nepotis sui per predictas nuptias possent deuenire. Antea autem, tanquam BONA ECCLESIAE iniuste obtinentem, communionem sacrorum excluderat, ut est apud Sigonium. Hæc *Vrspergensis* verba neque *Philippum* patiuntur in illo *ἐξουσιῶν* consistere, quo detrusum cupit *Blondellus*, cum de iure Imperii Romani in ditionem, quæ Pontificis habetur, quæstio incidit.*

Otto IV. quomodo terras, quas *S. Petri* vocant, Imperio vindicauerit, atque adeo ditionis Romanæ compos fuerit, nemo Historicorum tacuit. Et quamquam, violatum in eo esse iusiurandum, quod Pontifici præstitisset, conquerantur, inter ipsas querelas non dicunt nihil pro *Ottone Godefrido* ille, qui *Blondello* fundusest, ait: factum esse iusiurandum ab homine nouo & rei nescio; deinde post consecrationem, à magistratibus & potestatibus reuocatum & prohibitum esse, quo minus restitueret. At *Sigonii* luculentam est narratio: *Otto* urbe egressus in urbibus *Etruria* con- ^{lib. xv. f. an. 1209.}
 edit, ac de more summis adhibitis *Iuriconsultis*, iura regni dili-

diligenter inquirere tanquam ea constituturus, incepit. *Campania à Pontifice, alia vero in Erruria à Friderico modo vacante Imperio, occupata comperiret, quæ ad Imperium siue regnum pertinere putaret, nulla Pontificis ac sacramenti sui habita ratione, militibus protinus immissis recepit. Addantur sequentia, vbi nominatim recensentur plura: & Vrspergensis narratio. Habere hic locum quodam modo potuit, quod postea à Friderico II vsurpatum est; qui dixit: se ex primo suo sacramento Imperii iura tueri, & dispersa congregare debere.* Quid hæc Blondellus? Per hæc, inquit, odium Pontificis incurrit, & ab eo excommunicatus est: ergo nihil veri in Romanos & Romanam ditionem dominii consecutus, Romanorum Imperator non secundum esse, sed secundum dici fuerit. Quid proteruius loqueretur emtus mancipatusque curiæ Romanæ vernula? Itane de Pontificiis illis brutis fulminibus, quæ nullo iure, nullo more in sacrosancta Principum capita vibrabantur consuetudine eius temporis, iudicat Theologus Reformatus? Non est leue profecto bonæ causæ documentū ex parte Imperatorum, quod excommunicatione eos imo Imperio deiicere illi ausi sunt, quibus nullum eius rei ius esse aut fuisse vnquam, nemo bene sanus negauerit. ne de ipsa serie rerum vitio gestarum aliquid dicam. Quanto æquius est nominari Ottonis fulmen, qui omnes populos, qui à se disciuerant, proscripsit. Non enim possunt defendi, qui excommunicationem pontificiam, causam defectionis habuerunt.

sigon. 16.
p. 17.

Fridericum secundum non Augustalia tantum ornamenta Romæ accepisse, sed Patrimonium, quod appelliant, sua ditione tenuisse, iura Imperii & provincias ei debitas ex summo studio vindicasse, consensu Historicorum constat. vt & illud: hanc præcipue illum Pontifice dissidendi causam

causam fuisse. Per dissidia autem ut priora, ita hæc ipsa, fieri aliter non potuit, quam ut quidam Pontificis, alii Imperatoris partes sequerentur. quare & Gibellinorum & Guelphorum certamina dirum in modum per hæc tempora sauebant. Quis hinc sanus, etiamsi inter tanta certamina pars Pontificia aliquid Imperio debitum occupasset, ius Imperii propterea extinctum, possessoribus stabilitum assereret? Quis, si Imperator in ipso recuperandi vindicandique actu morte præuentus, aut rebellionibus ac defectionibus debilitatus, absolueræ cœpta non potuit, ius Imperii interiisse iudicaret? Quis errorem eorum, qui Pontificia anathemata, ut oracula veneranda esse persuasi erant, vero iuri cuiusquam hominis præiudicio esse debere contenderet? *Blondellus* aduersus hæc omnia, quasi opertis oculis, excerpit infortunia quædam: *Seditionem*, inquit, *mouerunt Romani aduersus Papam; ergo ante seditionem Papæ paruere non Friderico. Quasi vero Fridericus quicquam Papæ iuris concessisset, nisi salus iure & honore Imperii & suorum regnorum. quæ exceptio, etiam si verbis non expressa esset, naturaliter subintelligeretur; & Friderico tamen sollennis fuit, apud Sigonium. Amplius insonat: Viterbium amisit, & recedere coactus est Fridericus. Scilicet ut fortior postea respiraret, in SVOIS REBELLES insurgendo. Sicut ipse, quem testem citat, loquitur *Matthæus Parisiensis*. Ille de mutatis fortunæ vicibus & Paparum desperatione fugaque amplius docere poterit: ille, ut ut metuens à Pontifice dissentire, diligentissime Friderici apologias & actionem aduersus Pontificem, adeoque iura Friderici consignat; nec sine inuictis, ut cum dicit: Pontificis inuictas Imperialem epistolam, licet PROBABILIA contineret, suspectam reddidisse. ut cum refert: Dominus Imperator admirans, quod robur Roma.*

de r. fr. lib. 18
p. 60.

p. 495. edit.
Tigur. 1606.

Pag. 474.

Pag. 588.

Pag. 589.

Pag. 736.

Pag. 500.

Pag. 655.

Romanorum nimis eneruatum à constantia sua subiectionis debita & fidelitatis tam fiducialiter promissa recalcitrauit, permittendo in eundem Imperatorem, Dominum suum naturalem, sententiam excommunicationis inferri in ciuitate, scripsit curiæ R. Cardinalibus & Senatori Urbis & Romanis, vt cum defectores omnes comparat hominibus temporariis, qui fortune sequuntur serenitatem. vt cum Landgrauium ait dilexisse Imperatorem, & Romane curiæ, inimicos & æmulos Friderico quarentis, odisse cauillationes. vt cum ait, quæsitissimas aduersus Fridericum criminationes multos potuisse erigere, nisi Papales eiusdem Friderici aduersarios, auaritia, simonia, & usura, aliorumque vitiorum macula coinquinassent. Sed curiæ quidem Romanæ corruptelas infinitis locis fatetur deploratque. Cur non excerptis ex Matthæo cordata illa testimonia, vnde de iure Friderici & iniuria Pontificis non obscure constare potuit? Grauißima sunt Regis Galliæ verba, quibus Pontifici responderetur: Quos spiritu vel ausu temerario Papa tantum Principem, quo non est maior, imo par inter Christianos, non conuictum vel confessum de obiectis sibi criminibus exheredauit, & ab apice Imperiali præcipit? Qui si meritis suis exigentibus deponendus esset, non nisi per generale Concilium cassandus iudicaretur. De transgressionibus suis non est hostibus suis fides adhibenda; quorum Papa dignoscitur esse capitalis. Et quæ sequuntur, valde consideratu digna. consimili grauitate Sacerdos Parisiensis iussus excommunicationis formulam è suggesto publicare: Audite, inquit, vniuersi: accepi in mandatis, vt candelis accensis, & pulsis campanis in Imperatorem Fridericum feram sententiam solennem. causam autem ignorans, non ignoro grauem conuersam & odium inexorabile motum inter eos. scio etiam, quod vnus illorum alii inturiatur: quis cui, nescio. Sed illum, in quan-

in quantum se me extendit potentia, excommunico, & excommunicatum denuntio, alterutrum istorum, videlicet ipsum, qui alii iniuriatur, & absoluo iniuriam patientem, que tam damnosa est toti Christianitati. Si aliquid ex hac indole haussisset Blondellus, non semper iniurias, & facta Pontificum nullo iure nixa, aduersus iura Imperatorum allegaret, cum præsertim talia peræque Pontificibus (quibus ipse tantopere cautum vult) nocere debeant, si suarum in disputando legum memor esse velit. Digna est, quæ legatur apud eundem *Matthæum Parisiensem* disputatio populi Romani, sibi iura Pontifici nullo modo obnoxia vindicantis.

De interregno XXIII circiter annorum non opus erat dicere. Sed, quanto rectius iudicauerint ipsi Pontifices Romani, quàm *Blondellus*, manifestum est. *Blondellus* ad abolitionem Iuris Imperatorii in ditione Romana, id interuallum retulit. At, non ita sensit Pontifex *Nicolaus*, qui à *Rodolpho I.* post interregnum Imperatore Electo, pro vicariatu *Etruria restituito*, *Romaniola Comitatum* poposcit, quem *Reges* iam inde à *Friderico I.* sibi in magna contentione retinuerant, cum ad ius Ecclesie ab antiquo persisteret: sicut apud *Sigonium* loquitur.

A *Rudolpho I* omnibus Austriacis Imperatoribus insolentius insultat *Blondellus*. *Rudolphum* nominatim criminatur, quod nec Rom. Imperatoris nomen nec coronam à Rom. Ecclesia consecutus, nihil de patrimonio *Petri* possederit, ant ad successores transmittersse potuerit: tum quod accepto à civitatibus *Longobardicis* aliisque in *Italia*, pretio regni iura infringi passus fuerit. Sed notum & alibi demonstratum est, Nomen Imperatoris Romanorum & coronam siue iura Imperii Romani, non competere Imperatoribus nostris per & propter cærimoniam coronationis Pontificiæ, sed per

E

Ele-

ann. 1272.
lib. 20. dec. 1.
p. 118.

Electionem Principum Germanorum, olim communi-
 ter; ab aliquot sæculis, à Collegio Electorali factam.
 sicut ipse Pontifex publico testatoque diplomate iam
 Ottonis I. tempore agnouit. Neque obest huic assertioni,
 quod nonnulli ante coronationem Pontificum se Reges
 tantum *Romanorum* dixerunt, non *Imperatores Romano-*
rum. Id enim nil iuuerit *Blondellum*: quia *Rex Romano-*
rum non minus ius in urbem Romam notat, quàm *Im-*
perator Romanorum. Deinde nulla necessitate, sed liberti-
 mo arbitrio factum id est ab Imperatoribus. vnde, si qua
 suspicio aut ratio maioris rei se offerret, aliter factum est.
 Sic Maximilianus Primus in Italiam profecturus, Triden-
 ti titulum Imperatoris Romani, pro Rege Romanorum,
 assumpsit, & publice promulgauit: & in hunc diem opti-
 mo maximo iure, nec repugnantibus Pontificibus, Impe-
 ratores Romanorum, etiam Romæ non coronati, vocan-
 tur. Perpetuo autem liberalitatem & beneficia Cæsarium
 aduersus Pontifices *Blondellus*, pro abdicatione omnis
 iuris Imperii, quasi de plano, arripit. Verum nec potuisse
 vel Rudolphi vel Alberti vel Caroli IV, aut vllorum Cæ-
 sarum donationibus, alienari ea, quæ sunt Imperii; neque
 non reseruatam esse summum ius Imperii in Romanos
 (de quibus *Blondellus* potissimum est sollicitus) ostendit,
 & nobis disputationem ampliolem lucrifecit doctissimus
Conringius in præcellenti *de Finibus opere cap. XX & XXI*.
 Vnde etiam corruunt *Blondelliana* carmina in numerum
 extensa: *Germania Imperatores Romam Romanamq; ditio-*
nem ab anno 1273 adeuntes in ea vt hospites in alieno vixisse,
nullumque in Romanos & circumposita regionis populos im-
perium habuisse, sed Ecclesia Romana supremum in tempora-
libus dominium agnouisse: adeoque Imperatores Romano-
rum necre ipsa fuisse, nec dici, nisi abusue admodum po-
tuisse.

Ger. de Roo
 lib. XII. pag.
 437.

ruisse. & quæ plura, non falso minus, quàm cum contumelia eructat. Rectius in Theologia sua ætatem fatigasset, quàm in iis rebus, vbi non potest discernere possessionem dependentem à summo alterius iure, & independentem prorsus: tum intelligere dominium utile, etiam plenum; quod non excludit ius superioris. In primis autem nisi plane voluisset in tenebris micare, debuit requirere *Acta publica & monumenta authentica*, vnde Cæsaribus & Imperio disertis verbis adimeretur ius in urbem Romam. Hic Rhodus hic saltus. in quo profecto crus fregerit, vel celeberrimus controuersiarum defultor.

In hac confusa sed audaci asseueratione, rursus fraudem commisit *Blondellus* non reticendam. cum enim de omnibus ab anno 1125 Imperatoribus disputationem instituisset, eosque quicquam in urbem Romam aut Romanam ditionem iuris obtinuisse, impudenter negasset, postea ad Austriacorum Cæsarum nomen versus, rimam sibi elabendi reperisse visus est, si omittere posset *Henricum VII Lucelburgium, & Ludouicum Bavarum*, vt omnis iuris Imperatorii, ita in Italiam & Romam Romanosque, grauissimos vindices. ne scilicet cursus ille temporis, quem Pontificibus quasi ad vsucapionem contra Cæsares procedere optauit, nimis manifesto interpellaretur. quamquam ne tum quidem, si abessent hæc iuris tam potenter exerciti documenta, peruenire, quo vult, posset. Et de Henrici quidem VII imperio in urbem, de latis per Italiam in victos legibus, factis in reos læsæ maiestatis iudiciis, exempla sunt omni exceptione maiora. in quibus & renouatam *Legem Regiam* à Romanis ponunt; *Vrspergensis* supplemento, & *Goldasto*, non omisssam. cetera de Imperio in Italiam urbemq; Romam candide denarrant *Albertus Argentinenfis, Conradus Vecerius, Auentinus* & alii

& alii. *Ludouico IV* in asserenda Imperii & Iuris Imperatorii auctoritate, egregiam nauarunt operam Ordines Imperii: neque eius rei finis est factus, donec veneno parricidiali optimus Princeps è medio sublatus est. Quae de re non historia tantum, sed publicae disceptationes, in *Momarchia Goldasti*, testimonium dicunt. Quibus addideris *Hervuarsi defensionem Ludouici contra Bzouium*. In *Caroli quoque IV* historia, etiamsi pro se putet facere *Blondellus*, nimiam eius facilitatem aduersus Pontificem, ad summam quaestionis & bonae fidei pertinet, non dissimulari prius iter Imperatoris in Italiam, ubi *obsequia Italicorum*, ipsiusque *Roma* non defuerunt: & posterius iter, ubi Senator Romanus quidam habita ad populum oratione vere ingeminauit; *Ecce Rex Tuus venit*. in *Paralipomenis Vrspergensis*. Addendus est *Platina* in *Vrbano Quinto*. Ex quo etiam obseruare licebit, circa illa tempora (de quibus loqui coepimus) *Senatoriam dignitatem* Romae Imperatoris nomine gestam esse. *Benedictus* enim *Duo-decimus Legato* demum *misso* *Senatui* *populoque Romano* *persuasit*, *ut Senatoriam dignitatem, quam DIV REGIO NOMINE GESSERANT, suis tandem & Ecclesia auspiciis administrarent*. Eiusdem *Platina* candor & modestia merito suggillare potest *Blondelli* peruicaciam in tuendis decretis partium studio à se factis. Non ille *aduersus* *Italicam*, inter perpetua dissidia, rebelliones, tyrannides (quibus & ipsa *Roma* vsque ad exitium conflictata est) vel ad Pontificum iura adstruenda, vel ad Imperatorum iura destruenda arripit, sed absentiam Imperatoris veram tot malorum causam iudicat, iurisque Imperatorii minime dubii praesentio rem vsu, ut remedium desiderat. *Interim*, inquit in *Innocentio VII*, *cum & vero Pontifice & optimo IMPERATORE carent Itali: unicuique scelerato peccandi licentia data*

data est. Fridericum III, Imperatorem loco & ritu solenni Roma agnouit: quando anno 1469 in fungenda publice carinonia, cum in extremis verbis admonerentur turba, vt acceptæ gratiæ memores pro Romana Ecclesia & Pontifice orarent, additum est: Et pro Federico IMPERATORE NOSTRO. describente *Iacobo Piccolomineo Cardinale*. Et in precibus ex libro *carinoniarum* apud *Golzastum in Politicis Imperialibus*, idem obseruans. Carolus V. Cæsar, quàm memor fuerit Iuris Imperatorii, credamus par est *Paulo Iouio*. *Aduentanti Cæsari*, inquit, tres Pontificis legati præsto fuerunt, vt eum Pontificiæ ditionis fines intrantem sacramento adigerent, quo de more iurare cogebatur, nunquam se pontificiæ libertati vim allaturum. Ea autem iurisiurandi formula verbis rite conceptis ex sacris *carinoniarum* libris petebatur. Sed Cæsar, QUI IMPERATORII IVRIS APPOSITE MEMOR, ITA IURAVIT, VT SE DE IVRE SVO NIHIL DECESSVRVM testaretur. De hoc tamen Principe, cuius victricia arma Italia expauit, Roma sensit, *Blondellus* fatetur quidem, quod Pontificem cum tota curia & vrbe sub potestate habuerit, Romæque potens fuerit, sed glossis solitis indulgens addit: eundem violento & hostili dominatu sponte abdicato, *Clementem VII Papam* in integrum restituisse, id est, vt ipse accipit, omni se Imperatorio iure abdicasse. Neque sufficit. Quid Iupiter Iunoni in aurem dixerit, enucleate diuinat *Blondellus*; & cur coronatio Italica Bononiæ non Romæ facta sit, impudentissima & coniectura & interpretatione in hunc modum promulgat: à Pontifice 1530, non Romæ, ne quid realis in Romanos subiectamque ditionem potestatis consecutus videretur, sed Bononiæ, vrbe Pontificia longe extra fines Romani Imperii Carolini posita diademate redimitus est. Primo, si quid realis potestatis in vrbem, ubi coronatur, is consequi videtur, quò

Apud *Frches.*
tom. 2. p. 14.

lib. XXVII.

coronatur; quidni ergo Carolus in Bononiam saltem, ubi
 coronatus est, Pontificiam certe urbem, aliquid realis potesta-
 tis consecutus videretur? velex regula, quamquam non
 ex mente, Blondelli: si sibi consentanea vellet dicere.
 Deinde, quem horribilis huius arcani auctorem laudat?
 An ita coniecere licet de summorum Principum actioni-
 bus & consiliis? an coniecere fas est, imo hariolari in iis,
 quæ dubia esse non patitur historia, & rerum series? Edif-
 ferat nobis non somnia Blondelliana, sed rem certam &
 notam *Historicus Italus: Caesar multis de causis Bononiæ coro-*
nari statuerat, quamquam id ante Romæ faciendum esse de-
creuisset, ubi superiores Cæsares tanquam in sanctissima sa-
crorum sede & felici nationum omnium domicilio, vrbeq; ipsa
veteris imperii honore, antiquorum triumphis, & stupendis
fortuna suprema monumentis longe clarissima, coronas legi-
timo iure suscepissent. Sed euastata vrbe & nondum nouis
commodis subleuata calamitosa tenuitas, & opulenta super-
lectilis ornamentorumq; penuria Cæsarem aueriebant, quam-
uis Romani eius spe aduentus ab omni tristitia & sordibus ad
latitiam veteremque splendorem reuocati viderentur. Erant
præterea Cæsari multa opportuno statog; tempore in Germa-
nia peragenda. & quæ plura ibi sequuntur. Et, potest ne
 ignotus, credere; Pontificem vel verbulo contradicendum
 fuisse, si Cæsar victor, & omnibus formidatus, voluisset
 Romæ coronari? Quisquamne fando audiuit, Pontificem
 vllum suo iuri Romano ita voluisse cauere, si Imperato-
 rem Romanorum alibi quàm Romæ coronaret? In eos
 Imperatores, qui Carolum V, securi Italiam nunquam
 ingressi sunt, iam suo iure debacchari videtur posse *Blon-*
dellus; nominales Imperatores, Ius Imperatorium, vs merum
ans rationis, & ut accidens sine subiecto canillans. Imo (quod
 nemi-

Paul. Iou.
 lib. XXVII.
 P. 87.

nemini credidissim nisi oculis meis) eo progreditur Blondelliana rabies in Cæsares, adulatio in Pontifices, vt dicere ausit: *Fuerint ergo in præsens potestatis suæ temporalis ac ditionis iure maxime proprie, sic titulum illum non aspernentur* (hui!) *Cæsares, Augusti ac Romani Imperatores, Romani Pontifices: quorum in vrbe, olim mundi domina, & prisca Cæsarium sede, totaque circumiacente regione, quæ Carluin- gorum Romanum Imperium vniuersum constituit, aliis quibuscunque regibus exclusis, summum Imperium est. Quid audio? nihil obstat, quo minus Cæsaris, Augusti, Imperatoris nomina sibi vindicent Pontifices, præter fastidium huius honoris? aspernantur scilicet hos titulos. Quam diuerso viuimus ingenio mortales? melius putassem de Pontificibus meriturum, qui dixisset: potuisse eos inuadere hæc nomina, nisi modestia obstaret. Faueret huic opinioni historia. Solus enim Bonifacius VIII, cum de Electione Alberti Imperatoris approbanda appellaretur, ea superbia vsus est, vt diceret palam: *se & Pontificem & Imperatorem esse.* apud Gerardum de Roo. ceteri Imperatoribus iniqui, alia & varia causati, eo non excessisse leguntur.*

Sed nimis longum est, omnes Blondelli criminatio- nes refellere. Quæ vltro concident, si inania & vana colorum, quos aspergit, abstergantur. I. enim, quod *de loci continua nec interrupta possessione, & honore solii, quasi loco affixi* iactitat: validissime aduersus Pontificem, adeoque pro Imperatore facit, quod Pontifices LXX per annos Romanam sedem, iuxta ipsorum dogmata loco affixam & sollennem, non obtinuerunt: sed Auenione, tamen pro Pontificibus Romanis haberi voluerunt, & à Blondello habentur. Cur ea hypothesis non æque imperatoribus prodesset? qua constaret, non in loco esse immo-

tuni

tum fixumque ius, quo de seruo est. II. Et sane, contri-
neri iure victoriae citra dubium videtur potestas transfe-
rendae sedis Imperii, retento priori nomine. Nihil solidi
in contrarium affertur potest. Nam argutio de vocabulis,
mille exemplis redargui potest. III. Ita de hospitio &
domo, quae Imperatores Romae, tanquam aduenas rece-
perit, nugae sunt canora, quas conficit Blondellus. An
Princeps, qui prouinciam totam in feudum alteri tradi-
dit, neque sibi peculiaria aedificia reseruauit, sed in domo
vasalli, aut alterius cuius eius prouinciae diuersatur, quo-
tiens accedit, propterea omne ius suum in illam prouin-
ciam abdicauit aut omisit? An in urbibus ditionis suae,
nemini in beneficium datis, nullum ius habet, si in cuius
aedes diuertit, neque peculiarem domum sibi reseruatum
ibi habet? IV. Falsum est, inde ab Ottonis Magni tem-
poribus Germanicum Imperium ita Romano opponi
posse, ut hoc ab illo diuelli queat. Eo ipso enim quod
Rex creatur in Germania, est etiam (non Germaniae tan-
tum Rex, sed) Romanorum Rex, imo iure ipso Impera-
tor, nisi quod interdum nomen Imperatoris differri po-
tuit, sicut apud plures gentes in hunc diem, Reges opti-
mo iure regnantes, ante sollemnia inaugurationis, non
Reges, sed Reges designatos, aut aliter, vocari potuisse
constat. Romae enim, ab Ottonianis temporibus nihil
relictum est suffragii aut arbitrii, quo possit denegare no-
men Imperatoris ei, qui quo iure actuque factus est Rex
Germaniae, eodem iure actuque nactus est ius Imperato-
rium, siue factus est Romanus Imperator. Unde &, citra
contradictionem, hodieque est & manet Imperator Ro-
manorum, ex quo tempore Roma tenetur sequi iudicium
Germaniae, cuius inuicti argumenti robur, quam parum
candi-

candide silentio prætermittere decreuerit Blondellus, supra diximus. Quamquam enim Caroli Magni solium (cuius, & posterorum, ditionem vnice in ore habet Blondellus) agnoscunt & tuentur Nostri Imperatores, adeo tamen non est omittenda Epocha Imperii Romani Ottoniana, vt vel sola ea rem aduersus criminantium fabulas possit conficere. Qui ergo fatetur, Principes Austriacos à Rodulpho primo fuisse *Germania Reges* (quod additur, seu *Francie Orientalis*, censura & explicatione opus habet) eo ipso, eosdem Imperatores Romanorum fuisse fateatur oportet. V. In beneficiis & amplissimis etiam priuilegiis concessis, *Ius Imperii* saluum intelligitur. Inde ab Ottone Magno (imo vltcrius, sed hinc repeti sat est) formula iurifurandi apud Sigonium extat, qua feudatarii iurabant: *se fideles Domino futuros aduersus omnes homines*, EXCEPTO IMPERATORE AVT REGE. Atque ita Fridericus I. anno 1155 ob B. Petri Principis Apostolorum reuerentiam Hadriano Papa ciuitatem dimisit Tiburtinam, SALVO TAMEN SVPER OMNIA IURE IMPERIALI, absoluit deinde Tiburtinos à fidelitate, quam Imperatori iurauerant, & præcipit, vt venerabili Papa fideliter assistant, deuote seruiant, atque sicut Domino suo deuote obedire studeant, scientes, à iuramento fidelitatis, quod nuper fecerint, se absolutos, SALVO IN OMNIBVS IURE IMPERIALI. Potuerunt hi Papam dominum agnoscere; potuerunt solui iuramento fidelitatis, illudq; Pontifici iurare, saluo tamen iure Imperatorio. Iterum atque iterum notentur hæc aduersus Blondellianas illationes: & simul de reuerentiæ in Papam officiis iura Imperatoria non extinguentibus. VI. Parum sibi constat Blondellus, & prout in partes sibi inuisas aut dilectas incidit, in contraria quasi vento circumagitur. Cum de Balduini & Philippi titulo Imperatorio, & de Renati Andegauenfis

de regn. It. 7.
P. 176a

apud Goldast.
tom. 2. col. 2.
p. 334.

Præf. Apolog.
XXIV, 9.

F

Caro.

Carolique filii titulis regis agit, modeste scilicet philosophatur: iniuria succumbere, rebusq; propriis exinde careve, infortunium esse non dedecus; vim maiorem, qua regnantium fortunas euertit, nec afflictorum titulos expungere, nec iura in possessiones dominiaque eis adempta abolere; regia dignitate regnique quo exacti sunt titulo, nequaquam excidere, quorum manibus sceptrum violenter excussum est, dominium his, non dominii ius ab emulis ademptum esse. Additur: de titulis Regni Hierosolymitani, & Portugallia. An non vidit, si vicisset contra Germanos Romanorum Imperatores, quod voluit (quod quidem nunquam concedendum est) non minus pro his valitura, quos impugnat, quam pro his, quos tali disputatione tueretur? VII. Immanis prorsus est temeritas Blondelli, ita tandem sibi triumphum canentis: *Tantisper, dum, quid de inueterato abusu statuendum Europa vniuersa putet, expectamus, Austriaca gentis Principes illos Romanorum Imperatores reales fuisse, pro iure nostro negaturi sumus.* Itane abusus inueteratus hic est? quorum opera inueterauit? nimirum totius Europæ (& amplius) studio, sensu, stilo, recepta est iuris veri & solidi significatrix formula. quam vel sola consuetudinis tam inueteratæ auctoritas, tueri idonea esset. vnde magnificum argumentum struit M. Antonius *Dominicus ICtus, Assertor Gallicus, pro Regis sui honore & dignitate, extenso in longius toto loco ac testimoniis referto; cuius est initium: Hac quippe consuetudine regitur non potentia, ut recte aduertit Menochius Philippi II Regis Hispania in Ducatu Mediolanensi Consiliarius à secretis: Is iudicandus est, inquit, maior & dignior, atque ita ceteris anteponeendus, qui pro veteri more & consuetudine ita habitus est, & vere hac est omnium pene sententia. His suffragatur Baldus &c. non enim describere totum locum placet.* Sed

p. 257 & 258.

Sed Europa scilicet, quem inuexit, abusum emendabit? siue potius *Blondellus* Europæ totius hac in re criminator, ad mutandum consensum tam diuturnum, stilum tam studiosè receptum, Europam impellet sua auctoritate, & ratiunculis. Efficient illa nugamenta, vt in Concilio totius Europæ. Imperatori nostro, titulus Imperii Romani adiudicetur, Pontifici adiudicetur. Et quoniam expectauit, dum hoc fiat, cur *interim* negauit, cur interim priuato ausu stilum publicum, in *cessere* & mutare, id est, *aduersus antiquorum torrentem niti*, quod alibi *Chiffetio* obicit, statuit? Hocine est *ius illud*, de quo insonat: *pro iure nostro negabimus?* Bona verba: hoc ius nullum est, vanum est, & sine cuiusquam approbatione, commentitium: vt priuatus, auctoritatem totius Europæ, de abusu accuset, contra eam excipiat, imò decernat, & præiudicium vnus contra omnes (*Quiris an Senator sine suffragio?*) faciat. Et expectauit ille quidem, sicut in fabulis *rusticæ expectat, dum desinat annis.*

An reliquit expectationis socios? neminem, puto, cui cor sapit. Nemo Pontifex, nemo Regum Christianorum, Blondellianum consilium pro bono, sano, vtili vnquam habebit. Qui non videt rationes, omnium Regnorum & Principatuum rationes ignorat. Quare semper credidi, neque adhuc dubitandi vllam mihi video, vel probabilem, causam relictam, de mente omnium Europæorum & Christianorum Regum: nemo est, inquam, venerandorum & coronatorum capitum, vel etiam de Amicis eorum, qui non adulatorias per artes, sed grauitate & prudentia consiliorum locum in republica suam tenent, cui vel satis honestum, vel vtile videri queat, obtrectare Imperatoris Romani titulis & iuribus. Quis enim non videt, eorum quidem Regum, qui ceteris potentiores

habentur, & cum Imperatore Romano incomparabilem possunt trigam facere, rationibus interioribus prorsus repugnare id contentionis genus; reliquos autem omnibus argumentis ad contextum Europæ & communitatem pertinentibus, à tali proposito longius abstineri? Dictum sapienti sat est, & iam pridem à *sacri & Romani* elogio, desinere hæc scriptio tendit in

IMPERIVM.

IN hac quoque voce ludos facit *Blondellus*, liberalis scilicet vult videri, si Augustis Cæsaribus nostris 1. nomen Imperii, & Imperatoris concedat, quatenus Imperium significet dominium, nemini in terris obnoxium, sua vi aduersus omnem vim nixum; & quatenus Germania alias multas aditiones, quæ Imperiale sibi nomen vindicarunt, dignitate ac potentia longe superet. 2. hac conditione, ne Imperium & Imperator, absque adiectione; neque cum adiectione elogii Romanorum; sed Imperium Germanicum, & Imperator Germania dicatur. Satis imperiose aduersus Imperium & Imperatorem. Sed in mala causa, cum ad sophistarum artes semel confugisset, nihil sinceri aut incorrupti adferre potest, si velit animo suo satisfacere. Quæstio erat de Imperii & Imperatoris significatione antiqua, prima ac primaria (in hac de de Principatibus disputatione) & constanti usu propagata absque omni contradictione, dubitatione, mutatione. *Blondellus* affert nobis significationem nouam, heri & hodie natam, secundariam, nunquam pro sollenni receptam, sed paucorum arbitrio vel condonatum, vel relictam. Imperatoris enim vox, ex quo constituta à Cæsaribus monarchiæ accommodata est (initio in Cæsare dictatore facta; in Augusto, firmato prænomi-

nomine) semper deinde significauit Romanum Principem: non alium vllum. Etiam absque adiectione *Romani* tituli. Per se enim Imperator, est Princeps Romanus. vnde apud *Dionem Cassium*, ἐν ἑλληνικῷ dicitur, ὁ Ἰστωρὶαν ἀρχὴς ἡγετῶν. An aliud significauit, cum *Carolus Magnus* dicitur est *Imperator*, cum *Otto Magnus*, eorumque successores? minime gentium. hæc vna significatio in ore, in animo fuit vique in hunc diem toti Europæ, & omnibus, quibus res Europæ penitus innotuerunt, si paucissimos excipias barbare inuidos. *Imperator*, inquam, & *Imperium* semper significauit Romanum Imperium: & Germanici Imperatores, ii intelligebantur, qui, in dignitatem eius Imperii, quod Romanum vocatum est, successerunt. Igitur, si vel maxime stilum, non animum Blondelli quis sequens, *Germanicum Imperium*, *Germania Imperatorem* diceret, non aliter tamen, nec alius, ab vilo stili publici perito acciperetur, quàm illud regnum, quod Romani Imperii nonien & æstimationem meretur ac tuetur hætenus, indeque ipsum vocabulum Imperii gerit; ille Princeps, qui ex iure Ottonum, ritu & significatione vetusta Imperatoris nomen habet. Cæcus vtiq; sit oportet, qui non videt, toto cælo distare illa: quando *Imperatores* nostri, citra adiectionem *Imperatores* vocantur; & quando alii *Imperatores hispania*, *Imperatores Russia* (quæ iactantur exempla) appellantur. Hic enim ad alteram illam & nouitiam significationem transitur: quasi *Imperii* & *Imperatoris* vox excellentius quiddam sonaret, quàm regnum, & Imperium id esset, quod pluribus regnis constaret, aut plurium regnorum viribus responderet. Ament hanc significationem quicumque volunt: nostrum *Imperium*, etiamsi hoc quoque nomine citra omnem controuersiam excellit, altiore tamen auspicio

cio appellationem suam metitur. Sunt hæc celebritatis, gloriæ, honoris nomina. in quibus interpretandis infra tyronem sapit, qui non animaduertit, quid intersit inter nomen Imperatoris nostris Cæsaribus debitum, & aliis Principibus, ex alia scilicet causa, accommodatum. Et quamquam loquendi genus vnum idemque videatur (si dicas Imperator Romanorum, Imperator Hispanorum) diuersitas tamen maxima subest, tum quod altera appellatio auctoritate & vsu publico inualuit, altera conuulsa non processit; tum quod celebritas & maiestas Romani Imperii, supra omnia Principatuum elogia ascendit. Sicut & *Imperator Germania*, vt notare coepimus, longe aliam vim significandi habet, quam *Imperator Hispania*. Ille enim, nomen Romanorum Principum, ex iure sæpius declarato, & cum respectu illius, gerit: hic, tale ius nec allegare potest, nec eandem appellationis originem villo modo ostendere, neque denique eandem significationem præferre. Mirari hoc loco lubet, quod nec hodie defunt, qui suadere suis Principibus, an obtrudere æmulationem Imperatorii nominis instituunt. Nonne dicimus, hos ignorantes verum iter gloriæ, gloriosum putare, quod à magnitudine & grauitate animi, summis fastigijs vnice digna, longius deuertit. Cur enim imitari studeas, quod non assequare? Fallunt enim & falluntur, qui idem esse putant, aut æque magnificum, si dicas, *Imperator Britannia*, aut *alterius regni*, ac si nomines *Imperatorem Romanum*, aut *Imperatorem* absque adiectione. Et hoc posterius genus, sicut aliquid excellentiæ ostentare intelligitur, ita nemo vindicare sibi volet aut poterit. Quis enim ominū Regum se volet absolute appellari Imperatorem? Ex quo Cæsarum nostrorum prærogatiua, clara in luce collocatur. De quorū antiquissima beneque fundata
 exccl-

tium, auctoritate curia. Quæ omnia, inaudita quasi temeritate profanantem *Blondellum* atque conculcantem, si quis ferre potest, ille bono utatur stomacho oportet. Possit illa intemperies vberius exhiberi, & redargui, nisi iam in longius processisset hæc annotatio

Supererat etiam, vt *Sacri Romani Imperii*, seruata in hanc diem diuinitus *de Imperio* singularia, quæ id faciunt longe lateque eminare, paulo accuratius in conspectum daremus: vt quantum instat sit, in Augustali fastigio, in incomparabili Electorum & vere regio splendore, in Principum inusitata dignitatis & potestatis prerogatiua excelsissime florentium numero & ordine, in Ciuitatum, validissimi corporis robore & virtute rempublicam sustentantium, illustri collegio: per momenta ciuilibus prudentiæ interiora exhiberemus. Sed expleto huius scripturæ modo, satis habeo contra obsoletas nœnias, nouis coloribus imbutas, & temerariis obtreccionum stimulis perarmatas, asseuerasse, inconcusso iure & vigore perstare, nostram Rempublicam, atque in perpetuum audire & SACRVM & ROMANVM & IMPERIVM.

Iterum autem iterumque volo meminisse lectorem, non constitutum nobis fuisse, ipsum tam nobile argumentum tractare, & quid de singulis partibus disputari possit, in medium afferre: sed vnice volumus, quæ petulanter & insolenter à *Blondello* iacta sunt, repellere. *Contumelias*, inquam, *aduersarii* refellere, non *confirmare Imperii iura*, hæc dissertatio instituit. Multum enim differt vtriusq; instituti ratio. Ne quis existimet, *virum doctum in clementias à nobis habitum*, non veremur: si quis ipsius *Blondelli* verba expendat, id quod ab æquo iudice, nostro iure contendimus. Tam irreuerenter, tam probrose summos Principes incescit, tam contemptim nationi nostræ insultat, vt interdum ne referre quidem intollerandas Germanis & ingenuis auribus iniurias sustinuerim. Igitur ne dubito quidem, quin omnes, qui criminationibus responsum comparauerint, meram moderationem agniture sint. Quamquam non mea sed Patriæ & sanctissimorum in terris Capitum causa indignanti mihi paratam apud omnes bonos veniam fore, satis scirem.

sit, verissime dixerint. Quot sententiæ, tot monstra. Scilicet à Moscovitis Germani exempla & rationem Imperii describendi & nominandi petent: à nouitio dominatū, antiquissimæ appellationis interpretatio arcessetur. nam de vocabulo Czar Moscovitico, quod Regem significare periti tradunt & sciunt, nolo dicere. Scilicet Cæsar inde dictus & inter vocabula Principatus adscriptus est, quod iura vere regia & monarchica aut amplitudinem Imperii significaret. Scilicet Cæsar Romanorum, e. g. Traianus Cæsar Romanorum, in Latinis formulis est. Hæc in literis, tali viro nemo condonanda dixerit. in re publica vereor, ne multo minus excusare hominem vllus mortalium ausit. An titulos sibi publicos & solemnes, Principum quisque, si quando collubitum est, vltro accommodat? An si, præter Imperatores nostros, alii Reges, se Cæsares dicerent, id statim idem signaret, eandemque prorsus æstimationem subiret, quam in consuetudine totius orbis Cæsar sonat in elogiis nostri Imperatoris? An credat quisquam, inter assiduos elegantix aulicæ profectus, futurum quenquam, qui suo Regi suadeat, vt se *Cæsarem sua gentis*, aut, sine additamento, *Cæsarem* vocet? Gerberti, Cæsarem vocantis Lotharium Regem manifesta ratio est & disertis verbis explicata: *satum Cæsaribus, Cæsarem* poetico more dixit. *Augustus & Cæsar* quid intersit, nec intelligit Blondellus. Facilius quiuis Principum *Augustus* dici potest, quàm Cæsar. *Sanctum* enim notat Augustus. nota autem *sanctitas Regum*. Et dicuntur sæpius *Augusti*, Principes: sed oratorio fere studio ac more. monstrent nobis exempla, si possunt, quis Augustus co more, formula, ratione dictus sit, vt nostri Imperatores dicuntur. Reguntur hæc omnia, quæ ad titulos pertinent, vsu longi temporis, consensu & suffragatione gentium,

V. SACRI appellatio, de qua supra paucis actum est, qua de causa Imperio nostro publice siue in *formulis publicis*, accommodata sit, tacente historia, nemo potest certo & definite assignare. In quaestione enim facti, ubi deficit testimoniorum auctoritas, non potest scientia dari *αἰαμφοτέρωθεν*. Superfunt *coniecturae*, in quibus nemini quicquam obtrusum volumus; sed à quouis doceri optamus. Sicut autem libertas coniecturis magna fortasse debetur, ita rationum momentis magis aut minus probabiles eas reddi omnes sciunt. Ex quo genere sit, si quis mentem Principum ex eorum scriptura & negotiorum genio, casibusque temporum venetur, aliorum sit iudicium. Cogitabam omnium primo de *Græcorum* consuetudine, cuius æmulatione hoc genus loquendi in Sacro Romano Imperio inualescere potuerit. Sed videbam nihil solidi subesse huic opinioni. Primo enim, illo ipso tempore, quo in usum publice venit elogium *Sacri Romani Imperii*, *Fridericus I.* ab eo genere *Sanctitatis*, quo Græci Imperatores in titulis gloriabantur, seiunxit & distinxit hanc formulam claris verbis: *Sciat ille tuus* (Imperator Constantinop.) *me sanctitatis nomen, sicut arrogans ille canis, mihi non ascribere.* apud Goldast. rom. constit. vn. p. 286. & eodem tamen tempore, in eadem causa *Sacrum Romanum Imperium* nominat. *ibid.* Imperio ascripsit sanctitatem, non personæ. Quid? an non sancta persona Imperatoris? Est omnino. sed nos loquimur de consuetudine titulorum eius temporis. multis posset verissimis elogiis honorari, & honorata est aliis temporibus maiestas Imperatoria: sed illo quo de loquimur, tempore, Imperatores Imperium vocabant SACRVM, non se. Igitur (quod etiam atque etiam notandum est) formula Græca, ἡ βασιλεία ἡμῶν, ἢ ἡ ἀγία βασιλεία ἡμῶν, Imperium Nostrum, Sacrum Imperium nostrum, nullo modo id significat, quod Sacrum Romanum Imperium. Græci enim illo genere personam Imperatoris; Nostri, hoc genere, rem & corpus Imperii, signabant. Græca formula nihil aliud sonat, quàm ut dicimus; *Maiestas nostra*, id est, *Nos*; siue *Ego Rex*, *Ego Imperator*. Vnde rectissime *Codini* interpret illud, ἡ βασιλεία μου ἀνεστέλλεται σε δεσπότην, reddi, adiecta ἡ ἐπιτομή, Imperium meum, siue maiestas mea creat te Despotam. Et quod in *Polychronio* (notū voti genus) vocabulo βασιλείας, Imperii, effertur, *Corippus* Imperatoris nomine interpretatur: *felices annos Dominis felici-*

H

gibus

Corollarii loco adiecta.

I. Quæri potest, an Quintius contra Nabidem tyrannum bene disputet apud Liuium (XXXIV, 22) quando sentire videtur: ius tyranno & inuasori, etiam domi pactione cum oppressis quaesitum, aduersus tertium parum valide allegari? In illis verbis: *Amicitia & societas nobis nulla tecum, sed cum Pelope rege Lacedæmoniorum iusto ac legitimo facta est. cuius ius tyranni quoque, qui postea per vim tenuerunt Lacedæmonie imperium (quia nos bella, nunc Punica nunc Gallica, nunc alia ex aliis occupauerant) vsurparunt, sicut tu quoque hoc Macedonico bello fecisti.* Et: an hæc causâ aduersus tyrannum ei prodesse possit, qui iam cum tyranno rempublicam obtinente semel vel aliquotiens contraxit? Et: an potius artificiose dissimuletur ius tyranno post inuasionem quaesitum? Placebit hac vice, colloqui causâ, Quintium defendere.

II. Masanißa non recte argumentatur in controuersia finium aduersus Carthaginenses, obtentu interrupta possessionis apud Liuium (XXXIV, 61) illis verbis: *Neque enim, de quo agatur, probare eos posse: non modo semper, sed ne diu quidem eos possedisse: per opportunitates, nunc illos, nunc reges Numidarum vsurpasse ius, semperque penes eum possessionem fuisse, qui plus armis potuisset.* Interuenerat enim & confessio regis, & terminatio finium à Romanis facta: cui rex facile, qua erat apud Romanos gratia, interuenire potuisset. Aliter & melius de perpetua possessione, aut interrupta disputat Sulpitius aduersus Antiochum, apud eundem Historicum XXXV, 16.

III. Legatus Pontificius in conuentu Tulnensi, cum pericula Christianis à Turca imminencia, nisi Imperator sineretur vires eo vertere, exposuisset, *Alios, inquit, Christiani orbis Reges & Principes in Germaniam oculos habere coniectos, neque aliquid prius moturos, quam illum exemplo sibi praeire videant, qui vti PRIMVM INTER IPSOS LOCVM HABET, ITA ET NATIONI PRÆEST, VNDE MAXIMVM ROBVR hoc tempore sit expectandum.* Gerard. de Roo *Hist. Austr. lib. VII. p. 274.*

IV. Mercatura, si magna sit, non sordida (vt Cicero distinguit) est vbi non dedecet Nobiles, est vbi dedecet: si nimirum nulla occasione & more loci inuitati aliorum hominum Mercurio proprie operantium lucra inuadere & præripere studeant. Hæc enim ratio dignitatem habere nullam potest. Qui autem fructus suos vendit, mercaturam non exerget.

PROSPHONEMA GRATULATORIUM

Generoso Iuveni, Domino

CAROLO HENRICO MORAWITZKY

à RUDNITZ &c,

Cùm Praside Celeberrimo Viro Domino

JOANNE HENRICO BOECLERO,

Argentoratensis Academiæ Professore Famigeratissimo

SACRUM ROMANUM IMPERIUM

Masculâ virtute propugnaret:

amicâ & officiosâ Manu consignatum à

SEBASTIANO Ramspeck, Heidelbergensis

Academiæ Professore, & h.t. Pro Rectore.

Pone, triumphatrix Germania, pone trophæum!
Vincis, io, vincis! non te fregère feroces
Romanorum Aquilæ; prostrati funera Vari
Testor, & Ausonio turgentem sanguine Rhenum.
Submit fascès tandem tibi Roma, decusque
IMPERII Germanus habet, Dominumque fatetur
Externum Tuscus Tiberis; tibi Patria, Reges
Assurgunt, nomenque, nus, venerabile, Cæsar
Gentibus, ille Caput radios diffundit in omne
Corpus, & ingentem, perpendens singula, molem
Temperat: assistunt Magno sua sidera SOLI,
Patres purpurei Patriæ, qui pondera rerum
Coniunctis subeunt humeris; sic aurea perstat
Harmonia, hostili non dissoluenda furore,
Invidiæque dolis: floret GERMANA, vigetque,
Atq; Othomanniacas AQUILA haud timet inclyta Lunas.

H 2

Hanc

cibus optant. Nolim ergo diuersa loquendi genera confundere aut permiscere. Hæc causa fuit, cur in hac breuitate, supra nihil de Græcorum illa formula dictum est. Sed video nos excludi spaciis scripturæ; igitur de Græcorum illo stilo & consuetudine, tum diuerso characterè epistolarum, quæ à Nostri ad Græcos Imperatores (exempli gratia Conradi III.) scribebantur, vberissima testimoniorum auctoritate, alio loco agemus. Vnum addam de tempore recepti elogii. dixi sæculum XII. *vnam testimonium* posui. Huic adde *Friderici Primi mandatum, quo Archiepiscopus ad expeditionem vocatur, apud Goldast. constitut. tom. vn. pag. 276.* Et eiusdem Imperatoris *Responsum ad Græcos anno 1189. pag. 286.* vbi disertis verbis *Sacrum Romanum Imperium* exprimitur. Sunt hæc testimonia irrefragabilis auctoritatis, & omni exceptione maiora: vnde facile iudicabit æquus lector, an tempus initii recte assignauerimus. Sed, nunc quidem definendum est. Spero me satisfacturum deinde de partibus argumenti, quod vindicare à quibusdam probris, non tractando exequi nunc visum est.

VI. *Sigonius* de temporibus Ottonianis (de Regn. It. VII. p. 177.) de concordia Imperii ac Sacerdotii, Imperatoris ac Pontificis, *Vtraque vero, inquit, potestas sacra erat, & ad Christianam consuetudinem rempublicam instituta.*

Corrigendum est:

Quod p. 27 de Petro de Marca dictum est, qui paulo ante ex Archiepiscopo Tholosano Parisiensis factus, in viuis esse desit.

BOECLERO Historico claro sub Præside tuto;
Qui duce MOESCHELIO peregrinos noscere mores,
Regnorumq; status, homines, miracula & artes,
Exiit è Patriis nostræ Silesidos oris:
Non nisi doctrina vera, probitatis & artis
Thesauro felix Patriamque videbit onustus;
Atque sua genti seros florebit in annos

Dum SACRUM IMPERIUM Romano more vigebit.
Quod cum voto multiplici gratulabundus
prædicat Patria & Nobilissimo Domino
Conterraneo

Salomon Reifel D. & Archiater
Hanovicus Buxovillæ.

DUM Patriæ Patribus magnæ Respublica curæ est,
Imperiumque humeris non subit vnus Atlas;
Dum nostrâ lecti Proceres meditantur in vrbe
Huic ipsi priscum conciliare decus:
In partem veniunt operis, quos gentis auitæ
Victuris tabulis condere iura iuuat.
Hoc pridem BOECLERUS agit, dignissimus, vnâ
Cui voueat longos Patria voce dies,
Et vegetum ætatis robur, viridemque senectam,
Præsentesque omni tempore mentis opes.
Ille per antiquæ tractus sine fine vagatur
Historiæ, ille nouæ non læue currit iter,
Ac, nusquam auertens oculos, ea quærit vbique
Quæis pulcro institui secula nostra queant,
Quæis illustrari leges, propriumque manere
Vix coalescentis nobile pacis opus.
Huc quoque credo SACRI ROMANI nomina spectant
IMPERII curis cuiuslibet nouis;
Quæis merito capitur generis lux pulchra vetusti,
Atque SILESIACÆ nobilitatis honos,

H 3

MORA

X

W. 111

Hanc laudas, Patriæque decus valido asseris ore.
(Nempe decet) gentesque doces, quod barbara non sit,
Nec tantum generet crassos Alemannia foetus,
Ingenium quibus in talis, velut inuida falso
Romula gens, aliique volunt: Tu, vindice pennâ
Diluis hæc, gentisque inuidæ arcanâ recludis.
Maeste animo! maeste ingenio! maeste indole, dignâ
Nobilitate tuâ, candoreque Teutonibus! ornas,
Commendasque pius Patriam; tibi læta laborum
Præmia, Daphnæam iam spondet Patria Laurum!

Imperii Sacri Romani nomina magna
NOBILIS egregia dexteritate docet.
Cernite Germani Romanum - cernite Sacrum
Imperium, nullum maius in orbe fuit.
Scilicet hoc Sacrum notat inviolabile nomen
In, quacunque patet, gentibus orbe magis.
Teutonibus tribuit plus quovis Casare Casar
CAROLUS & nomen Roma superba suum.
Dum tenet infractos pollentis corporis artus
Imperium, Regum cetera regna premit.

In singularem amoris observantiam, quem
genere & virtute nobilissimus
CAROLUS HENRICUS MORAVITZKY
Patriæ, literis & earum cultoribus publico
hoc specimine ostendit.

Pauca hæc gratulabundus scripsit
Georgius Christophorus Stirn
J. U. D. Consiliarius Hanovicus.
Buxovillæ quint. Non. Mart. 1663.

Qui generosus Eques thesibus defendere scriptum
SACRUM ROMANUM IMPERIUM MORAVITZKIUS
ausus

BOEC.

Præmia decernet tempus, labor, alta potestas,
Quam fortis toto pectore Teuto colit.

Generosissimi MORAVITZKY
ceptis propositisque
Bene precatur & ominatur

Paulus à Stetten.

L

SACRUM ROMANUM IMPERIUM.

IMPERII SACRI ROMANI Nomina sacra,
Quando ea ceperunt, undeque dicta probat
E Cathedrâ (quam SCAAL meus & KALDBORNIUS olim
Ingenii ornabant non sine laude sui)
Musarum & Charitum, MORAVITZKIUS, ipsa voluptas,
BOECLERI fretus presidio celebri.
Egregium factum! Gravus est, quem ipse inde meretur
Cæsaris, Imperii, atque Ordinis omnis, Amor.
Hac ò sancta Trias bona fortunato juvesque
Capta, tuum faxis, surgat ut inde decus.
IMPERIO nostro hæc maneat da symbola sacra,
Aeternum ut vireant Sceptra, Corona, Caput!
Da vivat CÆSAR LEOPOLDUS, Maximus Heros
Imperii natus sanguine CÆSAREO!
O vivat, quem Romano-Germana potestas
Rectorem IMPERII gaudet habere sui!
IMPERII SACRI pax omnia limina servet,
IMPERII laus se tollat ad astra Poli!
Hoc vovet Argyrope; vovet hoc Plebs, atque Lyceum;
IMPERIO Civis subditus hoc voveo.
Sincerum repeto submisso pectore votum:
Quod DEUS ipse suo Numine firmet, Amen!

Son-

MORAVICUS, cuius laudanda est optio, namque
Agnosci in juuene nil juvenile facit.
Hoc rectum est habuisse Ducem! hoc gaudere magistro
MOESCHELIO, quo non dignior alter erat!
Nempe pari prorsus pullos ratione gubernat
Ales supremi nota ministra Jouis;
Hos faculae nec enim, soli sed protinus ipsi
Admouet, & tantâ iudice luce probat.

GENEROSO Dn. MORAVICIO à Rudniz

*Volenti volens Ratisbona
Brevibus his Elegis applausit*

Jo. Jac. Kerfcherus.

Sanguine qui claro, claris maioribus ortus,
Dat teneram mentem studiis; tantosque magistros,
Qualis BOECLERVS, qualis MOESCHELIVS, audit;
Docta nec erubuit impellere pulpita voce;
Imperiique animo sacri complectitur orbem,
Quem sola Augusti mens augustissima cepit;
Et iam nunc patriam curat, loquiturque, iuvatque;
Nec sacros yates horret, sed sponte la cessens,
Carmen, & ingenuas in carmine comprobat artes;
Illum magnanimum, sapientem credere, & olim
Ingens praesidium, decus ingens Aonidumque
Et Patriae liceat; quamuis nec videris illum,
Nec quae constituent genituram sidera, noris.
Hoc habeat nostrum de se MORAVICIVS omen.

Ratisbona mittit

Jo. Ludov. Praschius
Syndicus.

UTilis Imperio non segniter incipis esse,
Cuius vindicias ore animoque petis.

Præ-

II.

Sonnet Acrostiche,

En forme de Congratulation sur les Theses, qui sous la
protection de Monsieur BOECLER, Tres- renommé Professeur
és Histoires ont esté solennellement soutenues par le
Tres Genereux, & Tres Noble Sieur

CHARLES HENRY MORAVVITZKY &c.

Fait par son Gouverneur soubigné.

CHARLES HENRY, l'on void, qu'en Toy tout bien abonde,
Honneur, Esprit, Vertu, Crainte & l'Amour des Cieux,
Amour vers Tes Parents, & rien de vicieux,
Raillant la vanité de ceste masse ronde;
Les plus Hauts & Sçavants, qui vivent en ce monde
Estiment Tes desseins si chers, si précieux,
Si bien, qu'Eux mesmes tous s'en rendent glorieux,
Honorants & ayants Ta vertu tant seconde.
Et après tant de soings & d'Excellents travaux,
Zourrison d'Appollon, voicy! pour quelque maux
Rapporté le Bonheur, & cent fois d'avantage.
Je vois tes actions, & tout leur charmant Fruit
Incessamment fleurir, ta Muse le produit,
Mon cher MORAVVITZKY, exaltant ton ouvrage.

Jean Jacques Mœschelius,
natif de Schwobach en
Franconie.

F I N I S.